

Sophia

หลังความตาย

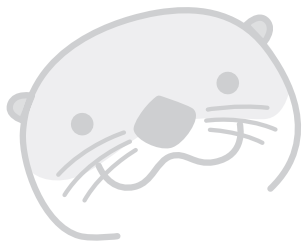
AFTER

บรูซ เกรย์สัน

เขียน

พชร สูงเด่น

แปล

ก า ร อ่ า น คี อ ร าก ร ู า น ที่ ส่ า คั ณ

คำนำสำนักพิมพ์

หนังสือเล่มนี้เหมาะกับคนทั้งสองประเภท

ประเภทแรก ผู้ที่เชื่อว่าตายแล้วก็แค่ตาย เหมือนปิดสวิทช์ โลกมืด ตัดจบ สวรรค์ เรื่องราวหลังความตายเป็นตำนานที่คนโบราณเชื่อกัน นรก สวรรค์เป็นกุศโลบายที่ปู่ตายายพยายามสอนให้เราทำความดี หนังสือเล่มนี้ไม่ได้ตั้งใจเขียนมาเปลี่ยนใจคุณ แต่เขียนมาเพื่อแบ่งปันข้อมูลน่าทึ่งที่จิตแพทย์คนหนึ่งค้นพบ จากงานวิจัยอันรัดกุมที่สุดเท่าที่วิทยาศาสตร์ จะทำได้ และดำเนินต่อเนื่องนานเกือบครึ่งศตวรรษ ข้อมูลของเขาจะทำให้คุณรู้ว่าจิตใจไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติ มันคือธรรมชาติที่แท้จริงที่สุดของเรา ส่วนสมองที่เราให้ความสำคัญนักหนา แท้แล้วอาจเป็น “ซีดีจำกัด” อย่างยิ่ง ต่อศักยภาพอันสุดประมาณของจิต

ประเภทที่สอง ผู้ที่เชื่ออยู่แล้วว่าชีวิตหลังความตายมีจริง คุณฟัง มามากแล้วว่าจิตเราได้ไปนรกสวรรค์ คุณเชื่อในประภัสสรแห่งจิตอยู่แล้ว และคุณอาจมองว่าหนังสือเล่มนี้เป็นแค่การค้นคว้าของฝรั่งที่ “รู้ซำ” คนหนึ่ง ก็ต้องบอกว่าคุณคิดไม่ผิด คุณหมอเกรย์สัน - ผู้เขียน เป็นมนุษย์สายวิทยาศาสตร์ เขา “รู้ซำ” ในเรื่องของจิตวิญญาณ แต่เมื่อเขารู้แล้ว เขารู้จริง หนังสือเล่มนี้ของเขาจึงไม่เพียงมีเรื่องราวที่คุณ “รู้อยู่แล้ว” แต่หัวใจสำคัญ ของหนังสือคือการบอกว่า คุณจะรู้เรื่องเหล่านั้นไปทำไม การรู้ว่าจิตสำนึก ของเราไม่สิ้นสุดพร้อมชีวิตของเรา คุณรู้อยู่แล้ว แต่รู้แล้วได้อะไร ในเมื่อ เรายังไม่ตาย เรายังอยู่ตรงนี้ เราจะรู้ไปทำไม คำตอบของคำถามนี้ต่างหาก คือการค้นพบสำคัญของจิตแพทย์ชาวตะวันตก ผู้อ่อนหัดทางจิตวิญญาณ แต่ซื่อสัตย์ต่อความจริง

ในโลกนี้มีแสงอยู่หลายประเภท แสงไฟฟ้า แสงอาทิตย์ แสงเทียน แสงหิ่งห้อย แสงซูเปอร์โนวา แต่พวกเขายืนยันว่า ได้เห็นแสงที่ไม่มีอยู่

ในโลก แสงนั้นไม่ได้มีสิ่งมีชีวิต แต่แสงนั้น “คือ” ชีวิต

ในโลกนี้มีสิ่งอยู่หลายสี สีธรรมชาติ สีสังเคราะห์ สีนับพันนับล้านเฉด แต่พวกเขาก็มั่นใจว่า สีสีนที่เห็นไม่มีอยู่ในโลกอย่างแน่นอน

ในโลกนี้มีศรัทธาอยู่หลายชนิด มีศาสนานับสิบ มีลัทธินับร้อย แต่พวกเขามั่นใจว่า จริง ๆ แล้วความรักคือพลังงาน และศรัทธานั้นเป็นสากล ไม่อาจนิยาม ไม่ควรนิยาม

ในโลกนี้มีความรู้สึกดี ๆ อยู่หลายแบบ ความสงบ สันติสุข ความรัก ความเข้าใจ แต่พวกเขาบอกว่า ไม่มี ความสงบไหนเลย “งดงาม” เท่า ความสงบนั้น ไม่มีรักไหนเลย “ไร้เงื่อนไข” ได้เหมือนที่พวกเขาสัมผัส ไม่มีความเข้าใจไหนเลย “บริบูรณ์” เหมือนที่พวกเขาเคยเข้าใจ

“มันไม่ใช่ความรู้สึกของโลกนี้” เป็นคำสรุปที่ตรงกันโดยมิได้ันดหมายของสมาชิกโลกหลายคน ต่างศาสนา ต่างเพศ ต่างวัย ต่างอาชีพ แต่ล้วนเคยผ่านประสบการณ์ “พ้นจากชีวิตตน” ด้วยหลากหลายสาเหตุ

ทฤษฎีสัมพัทธภาพอธิบายว่า เวลาไม่ได้เดินไปเรื่อย ๆ ไม่มีนาฬิกานี้สู่นาฬิกาต่อไป และไม่ได้เท่ากันทุกหนแห่ง เวลาและปริภูมิเป็นสองด้านของเหรียญ เวลาไม่มีอยู่จริงดังที่เราเข้าใจ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ครุ่นคิดทฤษฎีนี้ด้วยที่สุดแห่งปัญญามนุษย์ ก่ออิฐโครงสร้างด้วยกวีแห่งคณิตศาสตร์ จนได้สมการที่เข้าถึงธรรมชาติอันยกย่อนลวงพรางของเวลา

ทว่าพวกเขา - สามัญชนคนธรรมดาผู้ไม่รู้ฟิสิกส์ (นักดับเพลิง คนขับรถบรรทุก นายตำรวจ นายหน้าอสังหาฯ พนักงานส่งของ ทหาร นักศึกษา ฯลฯ) กลับรู้ “แจ้งแก่ใจ” ว่าเวลาไม่มีอยู่จริง เพราะพวกเขาไปที่นั่นมาแล้ว ที่ที่อยู่นอกกระแสของเวลา พวกเขาไม่อาจอธิบายเป็นคำพูดได้ แต่พวกเขารู้จักนิรันดร์กาล และมันก็อยู่กับเรา เพียงเป็นอีกด้านหนึ่งของเหรียญอันงดงาม เช่นที่ความตายคืออีกด้านหนึ่งของชีวิต

Sophia

สารบัญ

บทนำ :	เดินทางสู่ดินแดนที่ไม่เคยถูกสำรวจ	1
1	วิทยาศาสตร์ของสิ่งที่ไม่อาจอธิบาย	16
2	พื้นที่เวลา	32
3	ทบทวนทั้งชีวิต	43
4	เสาะหาเรื่องราวทั้งหมด	54
5	รู้ได้อย่างไรว่าอะไรจริง	64
6	หลุดจากร่าง	78
7	หรือจิตหลุด?	94
8	NDE เป็นเรื่อง 'จริง' จริงหรือเปล่า	110
9	ชีววิทยาขณะตาย	120
10	สมองเมื่อตาย	137

11	จิตใจหาใช่สมอง	147
12	จิตสำนึกยังไปต่อไหม	161
13	สวรรค์หรือนรก?	170
14	แล้วพระเจ้าล่ะ	185
15	เปลี่ยนแปลงทุกสิ่ง	199
16	ทั้งหมดนี้หมายความว่าอย่างไร	214
17	ชีวิตใหม่	228
18	กลับโลกพร้อมแรงกระแทก	238
19	โลกทัศน์ใหม่ของความจริง	256
20	ชีวิตก่อนตาย	266

แต่เหล่าผู้เผชิญความตาย
และเอื้อเฟื้อแบ่งปันประสบการณ์ส่วนตัวที่ลึกซึ้งที่สุดกับผม

ทดลองอ่าน

มีการเปลี่ยนแปลงชื่อและบุคลิกของบางบุคคลในเล่ม

เดินทางสู่ดินแดนที่ไม่เคยถูกสำรวจ

ห้าสิบปีก่อน ผู้หญิงคนหนึ่งที่เพิ่งพยายามฆ่าตัวตายพูดบางอย่างกับผม และมันทำให้ความเข้าใจของผมเรื่องจิตใจ สมอ และตัวตนจริงแท้ทั้งหมดที่ผมเป็น...

สปาเกตตีคำโตกำลังจะเข้าปากอยู่แล้วตอนที่เสียงเพจเจอร์ติดเข็มขัดดังขึ้น ผมกำลังจจจอยู่กับนั่งสี่คู่มือจิตเวชฉุกเฉินที่เปิดอ้าอยู่ระหว่างถาดอาหารกับที่วางกระดาษทิชชู เสียงเพจเจอร์ทำให้ผมสะดุ้ง ล้อมร่วงจากมือกระทบจานเสียงดัง ซอสมะเขือเทศกระจายเปื้อนหน้าหนังสือที่เปิดอยู่ ผมเอื้อมมือปิดเพจเจอร์ และพบคราบซอสเปื้อนเน็กไทตัวเอง ผมสับสนเบาๆ เซ็ตรอยเปื้อนออกและใช้ทิชชูเปียกซับอีกที รอยจางลงแต่ขยายเป็นวงกว้างขึ้น ตอนนั้นผมเพิ่งจบออกจากวิทยาลัยแพทย์มาได้ไม่กี่เดือน และกำลังพยายามอย่างหนักที่จะวางแผนเป็นมืออาชีพกว่าที่รู้สึกเป็นจริง ๆ

ผมเดินไปยังโทรศัพท์ที่ผนังร้านอาหาร กดหมายเลขที่ปรากฏในเพจเจอร์ มีผู้ช่วยกินยาเกินขนาดถูกพาตัวมาที่ห้องฉุกเฉิน รัมเมทของเธอ รอคอยกับผมอยู่ ผมไม่อยากเสียเวลาเดินข้ามลานจอดรถไปห้องพักแพทย์เพื่อเปลี่ยนเสื้อผ้า ผมเลยคว้าเสื้อคลุมแล็บสีขาวบนเก้าอี้มาสวม ตัดกระดุมเพื่อซ่อนรอยเปื้อนซอสบนเน็กไท และตรงไปห้องฉุกเฉินทันที

สิ่งแรกที่ผมทำคืออ่านบันทึกของพยาบาล ฮอลลิเป็นนักศึกษาปีหนึ่ง

ของมหาวิทยาลัยเดียวกับเพื่อนร่วมห้องที่พาเธอมาส่งโรงพยาบาล และกำลังรอผมอยู่ในห้องรับรองญาติมิตรผู้ป่วย บันทึกของพยาบาลและแพทย์ฝึกหัดระบุว่าอาการของฮอลลีทรงตัว แต่ไม่รู้รู้สึกตัว ตอนนั้นเธอกำลังนอนอยู่ในห้องตรวจหมายเลข 4 โดยมี “ผู้ดูแล” เฝ้าระวังอยู่ ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติสำหรับผู้ป่วยฉุกเฉินที่มีอาการทางจิตเวช ผมพบเธอนอนอยู่บนเตียงสำหรับเคลื่อนย้ายผู้ป่วย เธออยู่ในชุดของโรงพยาบาล หลอดยาจะอยู่ที่แขนอุปกรณ์วัดอัตราการเต้นหัวใจติดอยู่บนหน้าอก สายโยงใยเข้ากับเครื่องมือบนล้อเลื่อนที่ตั้งอยู่ข้างเตียง ผมสีแดงของเธอยุ่งพันกันและแผ่ขยายเต็มหมอน โอบล้อมใบหน้าซีดตอบ จมูกเขียว ริมฝีปากบาง ดวงตาเธอปิดสนิทและไม่ขยับเขยื้อนเลยตอนผมเข้าไปในห้อง ชั้นวางของใต้เตียงมีถุงพลาสติกที่ใส่เสื้อผ้าเธอวางอยู่

ผมวางมือเบา ๆ ลงบนฝ่ามือของฮอลลีและเรียกชื่อเธอ เธอไม่มีปฏิกิริยาตอบสนอง ผมหันไปหาผู้ดูแล ซึ่งเป็นชายแอฟริกันอเมริกันสูงวัยที่กำลังอ่านนิตยสารอยู่ตรงมุมห้อง ผมถามว่าเขาเห็นฮอลลีเปิดตาหรือพูดอะไรบ้างไหม เขาส่ายหน้า “เธอหมดสติยาวเลยครับ” เขาตอบ

ผมโน้มตัวเข้าไปใกล้ฮอลลีเพื่อวินิจฉัย การหายใจของเธอช้าแต่สม่ำเสมอ ไม่มีกลิ่นสุราใดๆ ผมสันนิษฐานว่าเธอคงหลับผล็อยด้วยฤทธิ์ของยาอะไรสักอย่างที่รับเข้าไปเกินขนาด ซึ่พจน์ที่ข้อมือเต้นตามจังหวะปกติ แต่หยุดทุกๆ สองสามวินาที ผมขยับแขนของเธอเพื่อตรวจสอบอาการเซมิ่งตึงหวังว่ามันอาจบอกได้ว่าเธอใช้ยาอะไรเข้าไป แขนเธออ่อนปวกเปียก เธอยังคงไม่รู้รู้สึกตัว

ผมขอบคุณผู้ดูแล และเดินไปยังห้องรับรองญาติอีกฝั่งของห้องโถงที่นี้ต่างจากห้องตรวจ มีเก้าอี้และโซฟานั่งสบาย มีตู้กดกาแฟ ถ้วยกระดาษน้ำตาล ครีมหอมพร้อม ชูชาน เพื่อนร่วมห้องของฮอลลีเดินเข้ามาหาทันทีที่ผมเดินเข้าไป เธอเป็นเด็กสาวตัวสูง รูปร่างแบบนักกีฬา ผมสีน้ำตาลถูกรวบเป็นหางม้าไว้ข้างหลัง ผมแนะนำตัวและขอให้เธอนั่งลง สายตาเธอหันมองไปทั่วห้อง ก่อนจะนั่งลงบนปลายโซฟา หมุนแหวนบนนิ้วชี้ของเธอ

อย่างกระสับกระส่าย ผมยกเก้าอี้มานั่งข้างๆ ห้องนี้ไม่มีหน้าต่าง และไม่มีเครื่องปรับอากาศ เหนือผมเริ่มซึมในอากาศปลายฤดูร้อนของเวอร์จิเนีย ผมเคลื่อนพัดลมเข้ามาใกล้ และเริ่มปลดกระดุมเสื้อโค้ต

“คุณทำถูกแล้วครับซูซาน ที่พาฮอลลีมาห้องฉุกเฉิน” ผมเริ่ม “เล่าได้ใหม่ว่าเกิดอะไรขึ้น”

“ฉันกลับมาจากคาบเรียนช่วงบ่าย” เธอเล่า “เจอฮอลลีนอนหมดสติอยู่บนเตียง ฉันตะโกนและพยายามปลุกเธอ แต่เธอก็ไม่ตื่น ฉันเลยโทรหาที่ปรึกษาหอพัก เธอช่วยโทร.เรียกหน่วยกู้ภัยให้พาฮอลลีมาที่นี่ และฉันก็ขับรถตัวเองตามมาค่ะ”

ด้วยสันนิษฐานว่าฮอลลีน่าจะช้ำยาเกินขนาด ผมจึงถามเธอ “คุณรู้ใหม่ว่าฮอลลีช้ำยาอะไร”

ซูซานส่ายหน้า “ฉันไม่เห็นขวดยานะคะ” เธอตอบ “แต่ฉันก็ไม่ได้ดูทั่วหรอก”

“แล้วปกติเธอมียาประจำตัวอะไรหรือเปล่าครับ พอทราบไหม”

“อืม เธอใช้ยาต้านซึมเศร้าที่ได้มาจากคลินิกนักศึกษาค่ะ”

“ในหอบมียาอะไรอื่นอีกไหมครับที่เธออาจจะหยิบไปใช้ได้”

“ฉันมียาแก้ชักเก็บไว้ในตู้ในห้องน้ำค่ะ แต่ไม่รู้ว่าเธอใช้มันหรือเปล่า”

“แล้วเธอดื่มแอลกอฮอล์บ่อยไหม หรือใช้ยาประจำอะไรหรือเปล่า”

ซูซานส่ายหน้าอีกครั้ง “ไม่เคยเห็นนะค่ะ”

“เธอมีปัญหาสุขภาพอะไรไหม”

“ไม่คิดว่ามีนะค่ะ แต่ฉันก็ไม่ได้รู้จักเธอดีขนาดนั้น คือเราไม่ได้รู้จักกันก่อนที่จะย้ายมาอยู่หอเดียวกันเมื่อเดือนที่แล้วเองค่ะ”

“เท่าที่เราทราบคือเธอไปคลินิกนักศึกษาเรื่องอาการซึมเศร้า เธอดูซึมเศร้าหรือวิตกกังวลเป็นพิเศษไหมครับในช่วงที่ผ่านมา หรือมีท่าที่แปลกๆอะไรไหม”

ซูซานยกไหล่ “เราไม่ได้สนิทกันขนาดนั้น ฉันไม่เห็นอะไรผิดปกติเลยค่ะ”

“ผมเข้าใจ แล้วความเครียดล่ะครับ คุณพอจะรู้ไหมว่าช่วงนี้เธอมีเรื่องเครียดอะไรหรือเปล่า”

“เท่าที่ฉันรู้ เธอก็เรียนโอเคเนะคะ คือเราทุกคนก็ต้องปรับตัวกันอยู่แล้วในช่วงแรกที่เข้ามาหาลัย ต้องย้ายออกจากบ้านเป็นครั้งแรก อะไรแบบนั้น” ชูซานลั่นเลเล็กน้อย “แต่เธอดูมีปัญหาบางอย่างกับผู้ชายคนหนึ่งที่คุณเคยเจอ” เธอหยุดอีกครู่ “ฉันคิดว่าเขาอาจบังคับให้เธอทำอะไรบางอย่าง”

“บังคับให้ทำอะไรบางอย่าง?”

ชูซานยกไหล่ “ไม่รู้สิคะ ฉันอาจจะคิดไปเอง”

ผมรอให้เธอเล่าต่อ แต่เธอปิดปากเงียบ

“คุณช่วยได้มากเลยครับชูซาน” ผมกล่าว “มีอะไรที่คุณคิดว่าผมควรรู้อีกไหม”

ชูซานยกไหล่อีกครั้ง ผมรอให้เธอบอกอะไรเพิ่มเติม แต่เธอยังคงเงียบ วูบหนึ่งผมคิดว่าเห็นเธอผวานิดๆ

“คุณรู้สึกยังไงบ้างครับกับเหตุการณ์นี้” ผมถาม ตะแหันเธอเบาๆ

“ฉันโอเคค่ะ” เธอตอบรวดเร็ว “แต่ฉันต้องกลับหอแล้ว ฉันมีงานต้องเขียน”

ผมพยักหน้า “ขอบคุณมากที่พาสอลลีมาที่นี่และอยู่คุยกับผมนะครับ คุณกลับไปเขียนงานให้เสร็จเถอะ แล้วค่อยกลับมาดูซอลลีตอนเช้า ถ้าต้องการนะครับ และถ้ามีอะไรเราจะโทร.หา”

ชูซานพยักหน้าแล้วยืนขึ้น ผมเดินไปส่งเธอที่ประตู และยื่นมือไปจับมือเธอ ผมเห็นรอยเบื่อนบนเนินไทตัวเองอีกครั้ง จึงรีบกอดกระตุ้มเสื้อโค้ตเพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ดูเงินเห็น

ผมเดินข้ามโถงกลับไปห้องซอลลีเพื่อดูว่าเธอตื่นหรือยัง เธอยังคงหลับนิ่งสนิท ผู้ดูแลยืนยันว่าเธอไม่ขยับสักนิด คืนนั้นผมจึงทำอะไรไม่ได้มาก ผมคุยกับแพทย์ฝึกหัดผู้ประเมินอาการซอลลี เขาบอกว่าจะส่งเธอเข้าไอซียูเพื่อติดตามอาการหัวใจเต้นผิดปกติ ผมเลยโทร.หาจิตแพทย์ประจำคณะ เขาเห็นด้วยว่าผมทำอะไรไม่ได้แล้วในตอนนี้ แต่กำชับให้ผมบันทึกทุกอย่าง

ให้ครบถ้วน แล้วค่อยกลับมาตรวจสอบลิสต์เข้าวันพรุ่งนี้ ผมต้องนำเสนอเคลสของเรากับจิตแพทย์อาวุโสในที่ที่ปรึกษาตอนแปดโมงเช้า เมื่อผมเดินข้ามลานจอดรถกลับไปห้องพัก ผมรู้สึกโล่งใจที่ไม่ได้ทำอะไรโง่ๆ และรู้สึกโชคดีที่คนไข้ถูกส่งตัวไปไอซียูที่มีแพทย์ฝึกหัดคอยรับผิดชอบบนที่กการรับผู้ป่วยและขั้นตอนต่างๆ แทนผม

ผมเดินเข้าห้องไอซียูเช้าตรู่วันถัดมาด้วยความสดชื่น หลังจากได้นอนเต็มอิ่มและได้เปลี่ยนเสื้อผ้า ผมกวาดตามองชั้นเก็บข้อมูลของพยาบาลเพื่อหาบันทึกเวชระเบียนของฮอลลี พยาบาลคนหนึ่งกำลังเขียนอยู่พอดี เธอเงยหน้าขึ้นมามองผม

“จากแผนกจิตเวชใช่ไหมคะ” เธอถาม

ผมพยักหน้า “ผม ดร.เกรย์สันครับ” ใครเห็นก็เดาได้ว่าผมเป็นจิตแพทย์ เพราะผมเป็นคนเดียวในห้องไอซียูที่ใส่ชุดลาลองทั่วไปภายใต้เสื้อโค้ตการ์นแทนที่จะใส่ชุดสครับแบบแพทย์ผ่าตัด

“ฮอลลีตื่นแล้วค่ะ คุณเข้าไปคุยกับเธอได้ แต่เธอยังงงๆ สละสลวยนะคะ” พยาบาลบอก “อาการเธอทรงตัวทั้งคืน มีหัวใจเต้นผิดจังหวะแบบพีวีซีบ้างเล็กน้อย” ผมรู้ว่าอาการหัวใจเต้นผิดจังหวะลักษณะนี้อาจไม่มีอะไรก็ได้ หรืออาจเกี่ยวกับยาที่เธอใช้เมื่อคืนก่อนก็ได้

“ขอบคุณครับ” ผมบอก “ผมจะเข้าไปคุยกับเธอสักครู่ ทีมที่ปรึกษากำลังจะเข้ามาในอีกชั่วโมงเพื่อสัมภาษณ์เธอ คุณว่าอาการเธอทรงตัวพอที่จะย้ายไปแผนกจิตเวชวันนี้ได้ไหม”

“โอ้ได้สิ” พยาบาลตอบพร้อมมกลอกตา “มีคนไข้รอเตียงห้องฉุกเฉินเพียบค่ะ”

ผมเดินไปที่ห้องของฮอลลี เคาะบานประตูที่เปิดอยู่ ตอนนั้นนอกจากที่แขนแล้วเธอยังมีสายเสียบในรูจมูกเพิ่มเติมด้วย เครื่องตรวจวัดการเต้นของหัวใจถูกเชื่อมต่อเข้ากับจอเหนือหัวเตียง ผมดึงม่านรอบเตียงปิด และเรียกเธอเบาๆ เธอลืมตาข้างหนึ่ง พยักหน้า

“ฮอลลี ผม ดร.เกรย์สัน” ผมแนะนำตัวเอง “มาจากแผนกจิตเวชครับ”

เธอปิดตาแล้วพยกหน้าอีกครั้ง หลังจากนั้นอีกไม่กี่วินาที เธอก็พึมพำเบา ๆ ตะกุกตะกักเล็กน้อย

“ฉันรู้ว่าคุณคือใคร ฉันจำคุณได้จากเมื่อคืน”

ผมนิ่งไป คิดทบทวนการพบกันของเราเมื่อคืน “เมื่อคืนดูเหมือนคุณ จะหลับอยู่ในห้องฉุกเฉินตลอดนะครับ” ผมบอก “ผมไม่คิดว่าคุณจะเคย เห็นผม”

ตายังปิดอยู่ เธอพึมพำเบา ๆ “ไม่ใช่ในห้องนี้ ฉันเห็นคุณคุยกับซูซาน บนโซฟา”

ผมผงะ ไม่มีทางที่เธอจะเห็นหรือได้ยินเราคุยกันในอีกฟากของห้องโถง ได้แน่นอน ผมสงสัยว่านี่คงไม่ใช่ครั้งแรกที่เธอมาที่ห้องฉุกเฉิน แล้วเธออาจ เต่าได้ว่าผมคงคุยกับซูซานที่นั่น

“เจ้าหน้าที่บอกคุณว่าผมคุยกับซูซานเมื่อคืนเหรอ” ผมถาม

“เปล่า” เธอตอบ ครั้งนี้ชัดคำขึ้น “ฉันเห็นคุณ”

ผมลังเล ไม่แน่ใจว่าควรทำอะไรต่อ ผมควรเป็นผู้นำในบทสนทนา นี้ ควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดทำร้ายตัวเองของเธอ หรืออะไรก็ตาม ที่เกิดขึ้นในชีวิตเธอ แต่ผมสับสน ไม่รู้ว่าควรไปต่ออย่างไรดี ผมสงสัยว่า เธออาจจะแก๊งอำมหิตหรือเปล่า เห็นเป็นจิตแพทย์มือใหม่ ป่วนซะหน่อย ถ้า เป็นอย่างนั้นเธอก็ทำได้ดีทีเดียว ดูเหมือนฮอลลีจะสัมผัสได้ถึงความปั่นป่วน ของผม เธอลืมตาขึ้นทั้งสองข้าง เราสบตากันเป็นครั้งแรก

“คุณใส่เนกไทหลายทางที่มีคราบเบื่อนสีแดง ๆ” เธอพูดอย่างหนึ่งสงบ

ผมโหม้ตัวหาเธอซ้ำ ๆ สงสัยว่าตัวเองอาจจะหุฟาด “อะไรนะ” ผม ละล้าละลัก

“คุณใส่เนกไทหลายทางที่มีคราบเบื่อนสีแดง ๆ” เธอพูดซ้ำ จ้องผม เขม็ง แล้วเธอก็ทวนบทสนทนาที่ผมคุยกับซูซาน ทุกคำถามของผม ทุก คำตอบของซูซาน จังหวะการตอบของซูซาน รวมถึงจังหวะที่ผมย้ายพัดลม เข้ามาใกล้ที่นั่น ไม่มีข้อผิดพลาดสักนิดเดียว

ผมเสียววาบที่ท้ายทอย ขนลุกชันไปทั้งตัว ไม่มีทางที่เธอจะรู้เรื่อง

ทั้งหมดนั้นได้ เธออาจคาดเดาคำถามของผมได้ แต่เธอจะรู้รายละเอียดทั้งหมดนั้นได้อย่างไร มีใครคุยกับเธอตอนเช้าวันนี้แล้วเอาบันทึกที่ผมเขียนไปเล่าให้เธอฟังหรือ แต่ห้องนั้นไม่มีใครเลยนอกจากชูซานและผม ใครจะไปรู้รายละเอียดที่เราคุยหรือทำอะไรกันบ้าง แล้วก็ไม่มีใครนอกห้องรับรองญาติที่เห็นรอยเปื้อนบนเหงื่อโทษของผมด้วย จริงๆ แล้วไม่มีทางด้วยซ้ำที่ฮอลลีจะรู้ว่าผมคุยกับชูซาน อย่าว่าแต่จะล่วงรู้ถึงเนื้อหาบทสนทนาหรือเห็นรอยเปื้อน แต่ก็นั่นแหละ เธอรู้ และผมไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าเธอรู้รายละเอียดของบทสนทนาทั้งหมด ผมได้ยืนเต็มสองหู มันเกิดขึ้นจริง แต่ผมแค่คิดไปไม่ออกว่าเธอรู้ได้ *อย่างไร* ผมพยายามบอกตัวเองว่าเธอคงจะแค่เดาเก่งหรือไม่ก็เป็นกลอะไรสักอย่าง

แต่ผมก็คิดไม่ออกเลยว่ากลที่ว่านั้นเล่นอย่างไร ฮอลลีเพิ่งฟื้นหลังจากกินยาเกินขนาด เธอไม่ได้คุยกับรูมเมทของเธอเลยนับแต่วันก่อนหน้านั้น เธอจะรู้ได้อย่างไรว่าชูซานกับผมคุยอะไรกัน เป็นไปได้ไหมว่าฮอลลีและชูซานเตรียมกันก่อนที่เธอจะกินยาเกินขนาด วางแผนว่าชูซานต้องพูดอะไรกับผมบ้าง แต่ก็ไม่มีทางที่พวกเขาจะเตรียมกันให้ซอสสปาเกตตีเปื้อนเหงื่อโทษได้ และชูซานก็ออกจะดูกระวนกระวายตอนผมคุยกับเธอ ส่วนฮอลลีก็มีอาการมึนงง มึนดูไม่เหมือนการจัดฉากเลย

ผมไม่มีคำตอบให้คำถามพวกนี้ แต่ก็ไม่มีเวลามาคิดถึงมัน และผมก็ไม่รู้จะคิดกับมันอย่างไรให้สะตวกใจด้วย นั่นเป็นช่วงเวลาหลายปีก่อนที่คนในโลภภาษาอังกฤษจะรู้จักคำว่า “near-death experience” หรือ NDE เหตุการณ์นั้นทำให้ผมรู้สึกปอดแตกเพราะผมอธิบายไม่ได้ ผมจึงเพียงซุกซ่อนคำถามเหล่านี้ให้พ้นไปจากความคิด

การหายใจของฮอลลีบ่งชี้ว่าเธอผล็อยหลับไปแล้ว ผมกลับมาอยู่กับปัจจุบันอีกครั้ง ความสับสนว่า *วุ่น ของผม* ไม่ใช่ภารกิจของวันนี้ หน้าที่ของผมคือช่วยให้ฮอลลีจัดการกับชีวิต *ของเธอ* ช่วยเธอแก้ปัญหาคาเหตุผลในการมีชีวิตอยู่ต่อไปให้ได้ ผมต้องดึงตัวเองกลับมาสนใจค้นหาว่าอะไรคือปัจจัยความเครียดในชีวิตเธอ และประเมินความคิดฆ่าตัวตายของเธอก่อนที่จะ

แพทย์จะมาเยี่ยม

ผมแตะแขนเธอเบาๆ แล้วเรียกชื่อเธออีกครั้ง เธอลืมตา ผมพยายามสัมผัสภาพต่อ “ฮอลลี คุณช่วยเล่าถึงการกินยาเกินขนาดเมื่อคืนได้ไหม อะไรทำให้คุณทำอย่างนั้น” ผมรวบรวมสติซักถามจนได้คำตอบว่าเธอกินยาด้านซึมเศร้า ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อจังหวะการเต้นของหัวใจ และเธอยังเคยกินยาเกินขนาดมา “บ้างแล้ว” ตั้งแต่สมัยอยู่มัธยมปลาย เธอเล่าเรื่องราวตรงกับที่ซูซานเล่า พร้อมเพิ่มเติมรายละเอียดเล็กน้อย เธอบอกว่ารู้สึกกดดันจากสังคมมหาวิทยาลัย และรู้สึกเข้ากับเพื่อนไม่ได้ เธออยากลาออกแล้วกลับบ้านไปเข้าเรียนในวิทยาลัยประจำชุมชนแทน แต่พ่อแม่เอาแต่บอกให้เธออดทนอีกหน่อย เมื่อเธอดูเหมือนจะหลับอีกครั้ง ผมจึงกล่าวขอบคุณเธอและบอกว่าทีมจิตเวชจะมาเยี่ยมอีกครั้งในอีกหนึ่งชั่วโมง เธอพยักหน้าแล้วปิดเปลือกตาลง

ผมโทร.หาคลินิกนักศึกษา ฟากข้อความไว้ว่าฮอลลีถูกส่งตัวมาโรงพยาบาล และขอบันทึกการรักษาจิตเวชของเธอที่นั่น ผมเขียนบันทึกสั้นๆ อีกเล็กน้อยจากสิ่งที่ซูซานบอกผมคืนก่อนและข้อสังเกตของผมต่ออารมณ์และความคิดของฮอลลีในเช้าวันนั้น แต่รายงานฉบับนี้ เอาเข้าจริงก็เห็นว่าไม่ครบถ้วน เพราะผมจงใจหลีกเลี่ยงไม่รายงานเรื่องที่เธอบอกว่าเห็นผมและได้ยินบทสนทนาของผมทั้งที่เธอหลับอยู่อีกห้อง ผมตัดสินใจว่าจะไม่ให้เพื่อนร่วมงานรู้เรื่องนี้ อย่างน้อยก็จนกว่าผมจะมีคำอธิบายที่สมเหตุสมผล ถ้าเล่าตอนนี้ อย่างดีพวกเขาอาจคิดว่าผมเพี้ยนหรือไม่เป็นมืออาชีพอย่างแย่ที่สุดพวกเขาอาจสงสัยว่าผมเป็นบ้าไป จริง ๆ และจินตนาการเรื่องทั้งหมดขึ้นมาเอง

ผมบอกตัวเองว่ามันเป็นไปได้เลยที่ฮอลลีจะเห็นหรือได้ยินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องรับรองญาติในขณะที่หลับอยู่อีกฟากของห้องฉุกเฉิน มันต้องมีทางอื่นแน่ ๆ ที่ทำให้เธอได้ข้อมูลพวกนี้ ผมแค่คิดไม่ออกว่าทางนั้นจะเป็นอะไรได้บ้าง ไม่มีพยาบาลคนไหนในห้องไอซียูรู้ว่าผมคุยอะไรกับซูซาน และไม่มีเจ้าหน้าที่ห้องฉุกเฉินคนไหนรู้เรื่องที่ฮอลลีเล่า ไม่ว่าเหตุการณ์นี้

จะรบกวนจิตใจผมขนาดไหน แต่ผมก็มีแพทย์ฝึกหัดที่หวังจะเรียนรู้อะไร
ทำงานจากผมอยู่ ผมจึงได้แต่เก็บเรื่องนี้ไว้กับตัวโดยไม่แน่ใจนักว่าจะกลับมา
คิดถึงมันอีกไหมในอนาคต ผมไม่ได้บอกเจนนี ภรรยาผมด้วยซ้ำ มัน
ประหลาดเกินไป ผมคงอายุถ้าต้องเล่าเรื่องนี้ให้คนอื่นฟังและให้เขารู้ว่า
ผมจริงจังกับมันขนาดนี้ และผมรู้ว่าการบอกคนอื่นจะทำให้ผมต้องกลับมา
คิดถึงมันอีก และผมก็จะต้องทำอะไรกับมันสักอย่างแน่ ๆ

ผมเชื่อว่ามันต้องมีคำอธิบายที่เป็นรูปธรรมว่าฮอลลีรู้เรื่องพวกนี้ได้
อย่างไร และผมต้องค้นหาด้วยตัวเอง และถ้าเกิดมันไม่มี...อย่างนั้น
ก็...คำอธิบายที่เหลืออีกประการเดียวคือ ส่วนหนึ่งของฮอลลีที่สามารถคิด
มองเห็น ได้ยิน และจดจำ ได้ละออกจากร่างกายของเธอ แล้วติดตามผม
ไปที่ห้องรับรองญาติ และร่วมวงสนทนากับผมและซูซานโดยไม่ต้องใช้ตา
หรือหูฟัง...

ฟังดูไม่สมเหตุสมผลอย่างยิ่งยวด ผมจินตนาการไม่ออกด้วยซ้ำว่า
การออกจากร่างคืออะไร เท่าที่ผมรู้ ตัวผมก็คือร่างกายของผม แต่ผม
ไม่มีเวลาคิดใคร่ครวญมากไปกว่านี้ในชีวิตช่วงนั้น ผมไม่อยู่ในจุดที่จะมา
นั่งสืบสวนหาคำตอบด้วยการตามหาซูซานแล้วถามว่าเธอสังเกตเห็นคราบ
เปื้อนที่เหนียวเหนียวหรือเปล่า และเธอเล่าให้ใครฟังหรือเปล่า หรือตามหา
นางพยาบาลที่เข้าเวรห้องฉุกเฉินคืนก่อนหน้านั้น หรือใครก็ตามที่อาจเห็น
ผมทำล่อมั่วว่งที่ร้านอาหารแล้วมาบอกฮอลลี ซึ่งถ้าทำก็คงเป็นเรื่องบ้าบอมาก
ตอนนั้นผมไม่มีกะจิตกะใจจะสืบสาวใดๆ ผมแค่อยากจะลืม ๆ มัน

และแล้วผมก็ใช้เวลาเกือบครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา พยายามเข้าใจให้ได้ว่าฮอลลี
รู้เรื่องคราบสเปกเตตตีได้อย่างไร

การฝึกอบรมทางวิทยาศาสตร์ที่ผมเคยผ่านมาทั้งหมด ไม่อาจช่วยให้
ผมรับมือการถูกจู่โจมโลกทัศน์ในครั้งนี้ได้เลย ผมถูกเลี้ยงดูโดยคุณพ่อ
นักเคมีที่ไม่ยอมเชื่ออะไรง่าย ๆ และผมก็เดินตามรอยเขาในเส้นทาง
นักวิทยาศาสตร์กระแสหลัก ในฐานะจิตแพทย์นักวิชาการ ผมเขียนบทความ

วิชาการมากกว่าร้อยละในวารสารการแพทย์ ผมโชคดีที่ได้เป็นอาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมิชิแกน ซึ่งผมดูแลแผนกบริการจิตเวชฉุกเฉิน และได้เป็นหัวหน้าคลินิกแผนกจิตเวชที่มหาวิทยาลัยคอนเนตทิคัต และได้รับตำแหน่งศาสตราจารย์เชสเตอร์ เอฟ. คาร์ลสัน ประจำสาขาจิตเวชและประสาทพฤติกรรมศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย การอยู่ถูกที่ถูกเวลาช่วยให้ผมได้รับทุนวิจัยจากหน่วยงานรัฐ บริษัทฯ และกองทุนงานวิจัยทั้งเอกชนและไม่หวังผลกำไร ผมได้รับเกียรติให้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาทุนวิจัยและการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการวางแผนโครงการที่สถาบันสุขภาพแห่งชาติ และร่วมบรรยายบนเวทีสัมมนาว่าด้วยเรื่องจิตสำนึกที่สหประชาชาติ ผมได้รับรางวัลมากมายจากงานวิจัยทางการแพทย์ของผม และได้รับเลือกจากสมาพันธ์จิตเวชอเมริกันให้เป็นสมาชิกตลอดชีพผู้มีผลงานโดดเด่น

กล่าวโดยทั่วไปก็คือ ผมไปได้ดีในสายงานจิตแพทย์วิชาการครับ ต้องขอบคุณที่ปรึกษาและเพื่อนร่วมงานดี ๆ ที่คอยสนับสนุนกันมาโดยตลอด พวกเขาสมควรได้รับเครดิตทั้งหมดในความสำเร็จของผม ทว่าตลอดหลายปีที่ผ่านมา ในก้นบึ้งของความคิด คำถามเรื่องจิตใจและสมองที่ฮอลล์ทิ้งไว้ยังคงรบกวนใจผมอยู่เสมอ มันกลายเป็นความจำเป็นส่วนตัว ในฐานะคนไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ผมไม่สามารถหลับหูหลับตาให้เหตุการณ์นี้ผ่านไปได้ ผมต้องตามหาหลักฐาน และนั่นทำให้ผมเริ่มต้นออกเดินทางบนเส้นทางแห่งการค้นคว้าอย่างเป็นวิทยาศาสตร์

ผมเป็นผู้อำนวยการแผนกบริการจิตเวชฉุกเฉินที่มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย ตอนที่เรย์มอนด์ มูดี เข้ามาเป็นแพทย์ฝึกหัดในปี 1796 ตอนนั้นหนังสือของเขาที่ชื่อ *Life After Life* ขึ้นแท่นขายดีอย่างอัจฉริยะ มันเป็นหนังสือภาษาอังกฤษเล่มแรกที่มีการใช้คำว่า “near-death experience” และใช้ตัวย่อว่า “NDE” จดหมายจากผู้อ่านมากมายที่เคยมีประสบการณ์ทำนองเดียวกันหลังไหลมาหาเขา ความที่เป็นแพทย์ฝึกหัดและไม่มีเวลาตอบจดหมาย

เขามาขอความช่วยเหลือผมในฐานะผู้ดูแลการฝึกสอน ผมประหลาดใจที่รู้ว่า ประสบการณ์ของฮอลลีไม่ใช่เรื่องใหม่ เรย์มอนด์สัมภาษณ์คนเข้ามาแล้ว หลายคนก็เล่าว่าเคยหลุดออกจากร่างกายตัวเอง และได้มองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้น ที่อื่น ในช่วงขณะที่เนียดใกล้ความตาย

ข้อมูลใหม่ดึงดูดความสนใจผม และนำไปผมนอกเดินทางติดตาม หลักฐานของประสบการณ์เนียดตาย ถ้าผมไม่ได้พบเรย์มอนด์และอ่านหนังสือ เขย่าวงการของเขา ผมอาจไม่มีวันได้เดินตามร่องรอยที่ครบสเปกตติทั้งไว้ ไม่นานผมก็ได้รู้ว่าประสบการณ์เนียดตายไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่แต่อย่างใด ผมค้นพบความหลากหลายปรากฏการณ์ NDE ทั้งจากแหล่งข้อมูลกรีกและ โรมันโบราณ จากธรรมเนียมปฏิบัติของหลายศาสนา บันทึกเรื่องเล่าของ ชนพื้นเมืองทั่วโลก รวมทั้งเอกสารทางการแพทย์ในศตวรรษที่ 19 และต้น ศตวรรษที่ 20

ด้วยความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานต่างมหาวิทยาลัยที่สนใจ NDE เหมือนกัน เราจึงร่วมกันก่อตั้ง “สมาคมนานาชาติเพื่อการศึกษาประสบการณ์ เนียดตาย” (IANDS - International Association for Near-Death Studies) ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยเรื่องนี้ เป็นเวลามากกว่า 25 ปีที่ผมดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิจัยของสมาคม และได้บรรณาธิการ วารสารการศึกษาด้านประสบการณ์เนียดตาย (*Journal of Near-Death Studies*) ซึ่งเป็นวารสารวิชาการเพียงหนึ่งเดียวที่มุ่งเน้นงานวิจัย NDE หลายสิบปีที่ผมรวบรวมบันทึกประสบการณ์ของผู้คนกว่าหนึ่งพันคน ที่ช่วยตอบ แบบสอบถามให้ครั้งแล้วครั้งเล่า บางคนช่วยเหลือเรายาวนานกว่าสี่สิบปี ด้วยซ้ำ ผมสามารถเปรียบเทียบข้อค้นพบจาก “อาสาสมัคร” เหล่านี้กับคนไข้ โรงพยาบาลที่ประสบ NDE จากอาการต่างๆ ทั้งหัวใจหยุดเต้นเฉียบพลัน อาการชัก หรือพยายามฆ่าตัวตาย ระหว่างเส้นทางการศึกษานี้ ผมค้นพบ จุดร่วมอันเป็นสากลของปรากฏการณ์ NDE ที่ไปพ้นจากการตีความทาง วัฒนธรรมที่แตกต่าง ผมค้นพบรูปแบบอันสม่ำเสมอของผลกระทบที่ NDE มีต่อทัศนคติ ความเชื่อ การให้คุณค่า และอุปนิสัยของผู้คน และผมยัง

สามารถแสดงหลักฐานได้ด้วยว่า ประสบการณ์เหล่านี้ไม่ใช่เพียงความฝันหรือภาพหลอน

ในการศึกษายาวนาน 45 ปี ผมได้พบบันทึกประสบการณ์เฉียดตายเก่าแก่หลายร้อยปีและกระจายอยู่ทั่วโลก ผมพบว่า NDE เป็นประสบการณ์สามัญที่ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง แม้แต่นักประสาทวิทยาก็เคยประสบ เมื่อประสาทศัลยแพทย์ เอเบเนอเล็ชชานเดอร์ ป่วยหนักจากการติดเชื้อในสมองชนิดที่พบได้ยาก เขาอยู่ในภาวะโคม่ามานานกว่าสี่สัปดาห์ และตื่นขึ้นพร้อมความทรงจำ NDE ที่ละเอียด ประณีต และแจ่มชัด เขามหาผมที่ออฟฟิศเพื่อช่วยต่อยอดความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่ดูเหมือนจริงนี้

หลังจากเพียรพยายามเกือบครึ่งศตวรรษในการทำความเข้าใจ NDE ผมค้นพบว่าผลกระทบของมันไม่ได้จำกัดอยู่แค่ผู้ประสบมันโดยตรงเท่านั้น ยิ่งผมศึกษามากเท่าไร ก็ยิ่งดูเหมือนมันเรียกร่องคำอธิบายที่ไกลไปกว่าความเข้าใจอันจำกัดของเราในเรื่องจิตใจและสมอง หนทางใหม่ในการเข้าใจจิตใจและสมองนี้เอง ช่วยเปิดทางให้แก่ความเป็นไปได้ในการหาคำตอบ ว่าจิตสำนึกของเราทำงานต่อไปหรือไม่หลังจากร่างกายตายไปแล้ว ผลลัพธ์ก็คือมันทำหายความเข้าใจในตัวตนของเรา ที่ทางของเราในจักรวาล และรูปแบบชีวิตที่เราควรใช้

เพื่อนนักวิทยาศาสตร์ของผมบางคนเตือนว่า การเปิดใจสำรวจประสบการณ์ที่ “เป็นไปไม่ได้” อย่าง NDE เท่ากับการเปิดประตูต้อนรับความมกมายที่จะไหลทะลักเข้ามา ด้วยความช่างกังขาเป็นทุนเดิม ผมบอกเลยว่า *ก็เข้ามาสิ!* เราอย่าเพิ่งด่วนตัดสินว่ามันงมงายเพียงเพราะมันขัดกับความเชื่อของเรา ขอให้ลองตรวจสอบก่อน และดูว่ามันเป็นเรื่องมกมายจริง ๆ หรือแท้แล้วมันเป็นหน้าต่างบานใหม่ที่ทำให้เราเข้าใจโลกมากขึ้นกันแน่

ตรงข้ามกับการพาเราออกห่างจากวิทยาศาสตร์และเข้าใกล้ไสยศาสตร์ การศึกษา NDE แสดงให้เห็นว่า เมื่อนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับเรื่องที่ไม่อาจจับต้อง เรากลับยิ่งอธิบายความจริงได้แม่นยำกว่าเมื่อเราจำกัดวิทยาศาสตร์ไว้เพียงเรื่องเชิงกายภาพและพลังงานเท่านั้น

ผมติดตามหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เก็บรวบรวมมาตลอดหลายสิบปี โดยไม่ได้ลงเอยสนับสนุนทฤษฎีหรือระบบความเชื่อใดเป็นพิเศษ และการทำเช่นนี้ ผมรู้ว่าผมทำให้เพื่อนหลายคนที่มีความเชื่อทางใดทางหนึ่งต้องผิดหวัง ผมรู้ว่าเพื่อนสายจิตวิญญาณไม่ปลื้มที่ผมมองว่ามันเป็นไปได้ที่ NDE อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงเชิงกายภาพในสมอง ส่วนเพื่อนสายวัตถุนิยมก็ไม่ชอบใจเหมือนกันที่ผมมองว่ามันเป็นไปได้ที่จิตใจอาจทำงานเป็นอิสระจากสมอง และผมก็รู้ว่าบางคนจากทั้งสองฝ่ายอาจตำหนิว่าผมตัดช่องน้อยแต่พอตัว ด้วยการไม่ยอมเลือกข้าง

แต่แท้จริงแล้ว มันคือความเชื่อสัจต่อกับความรู้ต่างหากที่ทำให้ผมไม่อาจเลือกข้างได้ ผมคิดว่ามีหลักฐานเพียงพอในความเป็นไปได้ทั้งสองทางครับ เป็นไปได้ที่กลไกทางสรีรวิทยาทำให้เกิด NDE และเป็นไปได้ที่การทำงานต่อเนื่องของจิตใจที่เป็นอิสระจากสมองก็ทำให้เกิด NDE แนวทางที่สนับสนุนเหตุผลทางสรีรวิทยาสอดคล้องกับปรัชญาที่ว่าโลกความจริงล้วนเป็นโลกทางกายภาพ ในทางตรงกันข้าม แนวทางที่สนับสนุนว่า NDE เป็นของขั้วทางจิตวิญญาณก็สอดคล้องกับปรัชญาที่ว่าตัวตนที่เราเป็นนั้นมีแง่มุมที่จับต้องไม่ได้และไม่อาจมองเห็นได้เช่นกัน และแม้ทั้งสองแนวทางจะเป็นไปได้ ทว่าก็ไม่มีแนวทางใดที่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถหักล้างอีกแนวทางหนึ่ง ทั้งสองจึงนับเป็นชุดความเชื่อไม่ต่างกัน

ผมหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะแสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์เฉียดตายสามารถเป็นได้ ทั้งของขั้วทางจิตวิญญาณ และเอื้อให้เกิดขึ้นได้โดยกระบวนการทางสรีรวิทยา หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ชี้ให้เห็นว่า สองแนวคิดนั้นเป็นจริงได้โดยไม่จำเป็นจะต้องขัดแย้งกัน ซึ่งช่วยให้เราก้าวพ้นการแบ่งขั้วระหว่างวิทยาศาสตร์กับจิตวิญญาณอย่างผิด ๆ

ทว่าการที่ผมเปิดกว้างต่อทั้งสองแนวทาง ไม่ได้หมายความว่าผมไม่มีความเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับความหมายของ NDE

เวลาหลายสิบปีในการทำวิจัยทำให้ผมเชื่อว่า NDE มีอยู่จริง มีผลกระทบลึกลับยิ่ง และยังเป็นแหล่งที่มาของการเติบโตทางจิตวิญญาณ

ไม่ว่าที่มันนั้นจะคืออะไรก็ตาม ผมรู้ว่ามันส่งผลอย่างมากต่อผู้มีประสบการณ์ตรงในระดับที่สามารถพลิกเปลี่ยนชีวิตพวกเขา ผมยังเชื่อด้วยว่ามันมีความหมายต่อนักวิทยาศาสตร์ในแง่เป็นเบาะแสให้เราเข้าใจการทำงานของจิตใจและสมอง และสุดท้าย ผมคิดว่าประสบการณ์ NDE ส่งผลต่อเราทุกคน ในความเข้าใจนิยามของ “ความตาย” และ “การตาย” และที่สำคัญยิ่งกว่าคือ “ชีวิต” และ “การมีชีวิต”

ในหนังสือเล่มนี้ผมละเว้นรายละเอียดเชิงระเบียบวิธีและข้อมูลเชิงสถิติจากงานวิจัย สำหรับผู้ที่ต้องการข้อมูลเชิงเทคนิคจากการศึกษาที่ผมเอ่ยถึง สามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ www.uvadops.org. โดยภาควิชาการศึกษารับรู้ มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย

ถึงแม้หนังสือเล่มนี้จะเขียนจากงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ แต่ผมไม่ได้เขียนขึ้นสำหรับนักวิทยาศาสตร์เป็นการเฉพาะ ผมหวังว่าคนที่เคยผ่าน NDE อ่านแล้วจะรู้สึกดีกับสิ่งที่ผมเขียน แต่ผมก็ไม่ได้เขียนมันเพื่อพวกเขาเช่นกัน อันที่จริงผมเขียนหนังสือเล่มนี้เพื่อพวกเราที่เหลือทุกคน ผู้ที่สงสัยในขอบเขตอันสุดหยั่งของจิตใจมนุษย์ และมีคำถามลึกลับเกี่ยวกับชีวิตและความตาย

มีคนพูดเรื่องความตายกันมากแล้ว รวมถึงอะไรที่อาจตามมาหลังจากนั้น ทว่าการสื่อสารประเด็นนี้ส่วนใหญ่มักพูดในมุมที่ทำให้วิทยาศาสตร์หรือศาสนาเป็นศัตรูกัน ในหนังสือเล่มนี้ผมพยายามผลักดันให้บทสนทนาของเราก้าวหน้าขึ้น และเปลี่ยนทิศทางของมัน ผมหวังจะแสดงให้เห็นว่าวิทยาศาสตร์และจิตวิญญาณนั้นไปด้วยกันได้ การเป็นคนสนใจเรื่องจิตวิญญาณไม่ได้แปลว่าคุณต้องละทิ้งวิทยาศาสตร์ การเดินทางครั้งนี้สอนผมว่า การมองโลกอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งหมายถึงเชื่อและเข้าใจสิ่งต่างๆ ตามหลักฐานที่มี ไม่ได้เป็นอุปสรรคในการชื่นชมแง่มุมจิตวิญญาณ และเรื่องเชิงนามธรรมในชีวิต และในทางกลับกัน ความรู้สึกซาบซึ้งทางจิตวิญญาณก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการประเมินประสบการณ์ของเราในมุมวิทยาศาสตร์เช่นกัน แม้ผมได้เรียนรู้มากมายเกี่ยวกับการตายและสิ่งที่อาจเกิดขึ้นหลังจากนั้น ทว่าหนังสือเล่มนี้ไม่ได้เน้นแค่เรื่องความตาย มันยัง

เป็นหนังสือเกี่ยวกับชีวิตและการใช้ชีวิต เกี่ยวกับคุณค่าของความเมตตา การพึ่งพากันของพวกเรา รวมถึงสิ่งใด ๆ ที่ทำให้ชีวิตเราเต็มเปี่ยมและมี ความหมาย

เจตนาของผมในการเขียนหนังสือเล่มนี้ ไม่ใช่เพื่อทำให้คุณเชื่อมั่นมอง โดมมุมมองหนึ่ง แต่เพื่อกระตุ้นให้คุณคิด ผมหวังว่ามุมมองทางวิทยาศาสตร์ จะช่วยให้เราเข้าใจว่า NDE บอกอะไรเราเกี่ยวกับชีวิตและความตาย และ สิ่งใดก็ตามหลังจากนั้น ผมเขียนหนังสือเล่มนี้เพื่อแบ่งปันความหลงใหลใน การเดินทางครั้งนี้ของผม เป้าหมายเพื่อให้คุณตั้งคำถาม ใคร่ครวญคำตอบ และทบทวนวิธีการคิดเกี่ยวกับชีวิตและความตาย ผมไม่ใช่โมเสสที่ส่งต่อ บัญญัติสิบประการให้ใคร ผมเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่อยากแบ่งปันสิ่งที่ผม คิดว่าข้อมูลอาจกำลังบอกเราอยู่

ไม่ว่าผมจะอยากลบความทรงจำเกี่ยวกับฮอลลิวูดแค่ไหน ผมก็มี ความเป็นนักวิทยาศาสตร์มากพอที่จะรู้ว่าผมมองข้ามมันไม่ได้ การหลอก ตัวเองว่าเหตุการณ์ไม่ได้เกิดขึ้น เพียงเพราะเราหาคำอธิบายไม่ได้ เป็น พฤติกรรมตรงข้ามกับความเป็นวิทยาศาสตร์โดยสิ้นเชิง ภารกิจในการค้นหา คำตอบที่สมเหตุสมผลสำหรับปริศนารอยเบื่อนสปาเกตตี้ นำพาผมมาสู่ งานวิจัยครั้งศตวรรษ มันไม่ได้ตอบคำถามของผมทั้งหมด แต่มันทำให้ผม ตั้งคำถามกับบางคำตอบของตัวเอง และไม่แน่มันก็พาผมเดินทางเข้าสู่ ดินแดนใหม่ที่ผมไม่อาจจินตนาการได้เลย

วิทยาศาสตร์ของสิ่งที่ไม่อาจอธิบาย

ผมไม่เคยพบคนที่มีใบหน้าครึ่งเดียวมาก่อน เฮนรีถูกส่งตัวมาที่โรงพยาบาลในเดือนที่หกของการเป็นจิตแพทย์ฝึกหัดของผม มันยากมากที่จะไม่จ้องใบหน้าซีกขวาของเขา ตำแหน่งซึ่งเคยเป็นกรามและแก้ม ศัลยแพทย์ตกแต่งทำหน้าที่ได้ดีเยี่ยมในการใช้แผ่นหนังส่วนท้องมาเย็บติดไว้เพื่อปกปิดบาดแผล แต่กระนั้นผมก็ยังเก็บอาการได้ไม่ค่อยดีนักตอนมองเขา เฮนรีพูดซ้ำๆ ไม่ค่อยชัดคำ ด้วยความที่เขาใช้งานได้แค่ปากด้านซ้าย ทว่าแม้จะน่ากระอักกระอ่วนเพียงใด เขากลับไม่มีท่าที่เขินอายหรือลังเลในการสนทนาเลยแม้แต่น้อย อันที่จริงเขาออกจะสงบและสุขุมเสียด้วยซ้ำ ขณะเล่าให้ผมฟังว่าเกิดอะไรขึ้นหลังจากที่เขายิงตัวเอง

ตอนนั้นเฮนรีอายุ 40 ปี เป็นลูกคนเล็กในครอบครัวชาวไร่ที่ยากจนที่ๆ ของเขาย้ายออกไปหมดหลังจากแต่งงาน เฮนรีเองแม้จะแต่งงานแล้วแต่ไม่เคยย้ายไปไหน เมื่อเขาอายุ 23 พ่อเกิดหัวใจวายระหว่างที่ทั้งสองกำลังล่าสัตว์อยู่ด้วยกัน เฮนรีพยายามอุ้มพ่อกลับบ้าน แต่พอก็เสียชีวิตในอ้อมแขนของเขานั้นเอง แม่ของเฮนรีรับหน้าที่ดูแลฟาร์มต่อหลังจากนั้น และอีกไม่กี่ปีต่อมา ภรรยาที่ทิ้งเขาไป พร้อมหอบลูกไปอยู่กับพ่อแม่ของเธอในเมืองแทน

สิบเดือนก่อนที่เฮนรีจะยิงตัวเอง แม่เขาล้มป่วยด้วยโรคปอดบวม

เขาขับรถพาแม่ไปโรงพยาบาล แม่ขอให้เขาอยู่ข้างกายตลอดเวลา แต่คืนนั้น เขาขับรถกลับบ้านเพื่อไปให้อาหารฝูงไก่ เมื่อเขากลับมาหาเธออีกครั้งในตอนเช้า เธอก็ไม่รู้รู้สึกตัวแล้ว และเสียชีวิตในอีกไม่กี่ชั่วโมงถัดมา

เฮนรีแตกสลายไม่มีชิ้นดี เขาตีหมกขึ้น ความรู้สึกผิดที่ทิ้งแม่ไว้ในโรงพยาบาลยังคงหลอกหลอน ตกกลางคืนเขาฝันว่าแม้อยังมีชีวิตอยู่ เขาไม่กล้าแตะข้าวของชิ้นใดของเธอ ทุกอย่างยังคงอยู่ในบ้านไม่ต่างจากก่อนเธอจะตาย ยามเฝ้าเขาโคกสลดสิ้นหวัง พุดพืมพำซ้ำไปซ้ำมาว่า “บ้านไม่ใช่บ้านอีกต่อไปแล้ว” หลังจากทรมาณกับอาการซึมเศร้านานหลายเดือน และใช้เวลาดังเข้าไปกับการตีหมกเหล่าแมมมาย ในที่สุดเขาก็ไปที่หลุมศพของพ่อแม่พร้อมปืนไรเฟิล

หลังจากนั่งอยู่ตรงหลุมศพนานนับชั่วโมง ทบทวน หวนคิดถึงบทสนทนาที่เคยมีร่วมกัน เฮนรีก็ตัดสินใจว่าถึงเวลาแล้วที่เขาจะตามพ่อแม่ไป เขาเอนกายนอนลง จัดวางศีรษะให้ตรงกับจุดที่เขาคาดว่าน่าจะเป็นบริเวณอกของแม่ แล้วตั้งปืนไรเฟิลล่าสัตว์ขนาด .22 ให้อยู่ตรงหว่างขา เล็งตรงไปที่คางตัวเอง แล้วใช้นิ้วโป้งเหนียวไกปืนซ้ำๆ กระสุนปืนพุ่งตรง ไบหน้าด้านขวาด้านซ้ายทันที ทั้งเศษปลอกกระสุนฝังอยู่ตามแก้มและขมับ แต่วิถีกระสุนพลาดสมองของเขาไปอย่างฉิวเฉียด

ผมพยายามทำให้มันคงและพยายามไม่มองไบหน้าที่เต็มไปด้วยรอยเย็บ “ฟังดูเจ็บปวดมากจริง ๆ” ผมเอ่ย “ผมนี่ก็ไม่ออกเลยว่าคุณจะรู้สึกอะไรในใจบ้าง ความรู้สึกตอนนั้นเป็นยังไงครับ”

ไบหน้าด้านซ้ายของเฮนรีขดโค้งเป็นรอยยิ้ม “ทันทีที่ผมเหนียวไก” เขาพูด “ทุกอย่างรอบตัวหายไปหมดเลยครับ เนินเขาสูงเล็ก ภูเขาสูงใหญ่ข้างหลัง อันตรธานหายไป”

เขาเงยหน้าขึ้นมามองผม ผมพยักหน้า “แล้วยังไงอีกครับ”

“ผมพบว่าผมอยู่กลางทุ่งหญ้าเขียวขจี เต็มไปด้วยดอกไม้ป่า และตรงนั้น แม่กับพ่อกำลังอ้าแขนต้อนรับผมอยู่ ผมได้ยืนแม่พูดกับพ่อว่า ‘เฮนรีมาแล้ว’ เธอดูดีใจมากเลยที่ได้เจอผม แต่แล้วเมื่อเธอเห็นผมลั้กพัก

สีหน้าเธอก็เปลี่ยนไป เธอส่ายหน้าและพูดว่า “ไม่นะเฮนรี ลูกทำอะไรลงไป”

เฮนรีหยุด ก้มลงมองมือตัวเอง แล้วกลืนน้ำลาย ผมหยุดคอยสักครู่ แล้วพูดว่า “มันต้องยากมากแน่ๆ คุณรู้สึกยังไงครับ”

เขายกไหล่ ส่ายหน้า แล้วสูดลมหายใจลึกๆ “ก็แค่นั้นแหละครับ” เขาตอบ “แล้วผมก็กลับมาอยู่ตรงหลุมศพ แล้วพวกเขา ก็หายไป ผมรู้สึกถึงเลือดอุ่นๆ ทะลักตรงท้ายทอย เลยคิดว่าต้องไปขอความช่วยเหลือจากใครสักคน ผมพยายามพาตัวเองกลับไปที่รถ แต่ก่อนจะไปถึง คนดูแลสุสานก็เห็นผมแล้ววิ่งเข้ามาช่วย เขาเอาผ้าห่อหัวผมและขับรถมาส่งที่โรงพยาบาล” เขายกไหล่อีกครั้ง “แล้วผมก็มาอยู่ที่นี่”

“เป็นประสบการณ์ไม่ธรรมดาเลย” ผมเสริม “ตั้งแต่พ่อแม่เสียไป คุณเคยพบพวกท่านบ้างไหม ก่อนที่จะเกิดเหตุครั้งนี้”

เขาส่ายหน้า “ไม่เคยหรอกครับ แต่มันรู้สึกดีนะที่ได้เจอพวกเขาพร้อมหน้ากันอีกครั้ง”

“ฟังดูเหมือนคุณสลับไปนะครับหลังจากยิงตัวเอง อย่างน้อยก็ช่วงสั้นๆ คุณคิดว่าการได้พบพ่อแม่อาจเป็นความฝันได้ไหมครับ”

เฮนรีไม่มีริมฝีปาก ส่ายหน้า “มันไม่ใช่ความฝัน” เขาบอก “การเจอพ่อแม่ตอนนั้นเป็นความจริงทุกกระเบียดนิ้ว เท่าๆ กับที่เจอคุณอยู่ตอนนี้แหละ”

ผมหยุดบทสนทนาไว้ชั่วคราว พยายามทำความเข้าใจเรื่องเล่าของเฮนรี มันสมเหตุสมผลคืออยู่หรือกล่าวสำหรับเขา การได้เจอพ่อแม่มาต้อนรับเขาขึ้นสวรรค์ แต่ในมุมมองทางวิทยาศาสตร์ เรื่องทำนองนี้ไม่มีทางเป็นจริงได้ ผมคิดถึงความเป็นไปได้สารพัดในหัว เฮนรีมีอาการทางจิตหรือเปล่า หรือเขาเมาหนักจนเห็นภาพหลอน หรือเขาใช้เวลาบนหลุมศพพ่อแม่มานานจนลงแดงเพราะขาดสุราและทำให้เพ้อคลั่ง หรือภาพพ่อแม่ที่เขาเห็นเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรับมือความทุกข์

ผมไม่สามารถสรุปได้ว่าเฮนรีเพี้ยน หลังจากอยู่โรงพยาบาลมาหลายวันจนถึงตอนนี้ เขายังคงพูดคุยด้วยอาการสงบ ท่าทีของเขาก็ไม่มี

อะไรผิดปกติเลย เขาไม่มีอาการลงแดงจากการหยุดสุราด้วย และที่ผมประหลาดใจคือ เขาดูไม่เศร้าสักนิด

“ตอนที่คุณเหนียวไก่อป็น คุณหวังว่าจะเกิดอะไรขึ้นหรือครับ” ผมถามเฮนรี

“ผมแค่ไม่อยากจะมีชีวิตอยู่แล้ว” เขาตอบรวดเร็ว “ผมไม่สนว่าจะเกิดอะไรขึ้น ผมแค่รู้สึกพอแล้ว ผมอยู่ต่อไม่ได้ถ้าไม่มีแม่”

“แล้วตอนนี้ล่ะ คุณยังคิดอยากให้อะไรทุกอย่างจบสิ้นอยู่ไหม”

“ผมไม่ได้คิดเรื่องนั้นแล้วครับ” เขาตอบ “ผมยังคิดถึงแม่นะ แต่ตอนนี้ผมมีความสุขที่ได้รู้ว่าแม่อยู่ไหน”

ในช่วงเวลาสั้น ๆ ของการเป็นจิตแพทย์ฝึกหัด ผมไม่เคยพบใครที่ผ่านความพยายามจะฆ่าตัวตายแล้วยังดูมั่นใจแฉะหนึ่งเท่าเฮนรีมาก่อน เขาบอกว่าเขาละอายใจที่เคยพยายามฆ่าตัวตาย แต่เขาชอบคุณกับภาพนั้นที่เขาได้เห็น และเขายังยินดีที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้กับคนอื่น ๆ เพื่อช่วยยืนยันถึงคุณค่าและความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิต ไม่ว่าภาพพ่อแม่ที่เขาเห็นจะเกิดจากอะไรก็ตาม ชัดเจนว่านั่นคือเหตุผลที่ทำให้เขารับมือกับความทุกข์โศกได้

นั่นเป็นเวลาหลายปีก่อนที่คำว่า “near-death experience” จะถูกบัญญัติขึ้นในโลกภาษาอังกฤษ ดังนั้นกรอบคิดเดียวที่ผมใช้ทำความเข้าใจประสบการณ์ของเฮนรีคือ ภาวะเห็นภาพหลอน การพบเจอพ่อแม่ที่ตายไปแล้วเป็นเพียงจินตนาการที่เกิดจากกลไกป้องกันตัวเองของจิตใจ ไม่มีอะไรมากไปกว่านั้น

เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเพียงไม่กี่เดือนก่อนที่ฮอลลีจะบอกว่าเห็นรอยเบื่อนที่เนกไทของผม ซึ่งผมยังพยายามหาเหตุผลอธิบายอยู่ ทว่าประสบการณ์ของเฮนรีแตกต่างจากประสบการณ์ของฮอลลี ผู้อ้างว่าเธอเห็นและได้ยินสิ่งที่อยู่ไกลออกไปจากขอบเขตที่ร่างกายจะสามารถรับรู้ แต่เหตุการณ์ที่เธอเห็นนับว่าอยู่ในขอบเขตของโลกทางกายภาพปกติ เธอไม่ได้เล่าว่าพบเห็นหรือได้ยินเสียงวิญญาณใด ๆ ขณะที่เฮนรีบอกว่าเห็นและได้ยินเสียงของพ่อแม่ที่ล่องลับไปแล้ว ความแตกต่างที่สุทธระหว่างสองกรณีนี้คือ ผม

สามารถมองประสบการณ์ของเฮนรีด้วยสายตาของวิทยาศาสตร์อย่างเป็นรูปธรรมได้ ในขณะที่ฮอลลีลากผมถูกลูกแทงเข้าไปในประสบการณ์ของเธอ ทำเอาผมเสียวขนลุกทุกครั้งทีนึกถึง และยังคงโหยหาคำอธิบายลม ๆ แล้ง ๆ เรื่อยมา

ผมนิยามภาพที่เฮนรีเห็นว่าเป็นกลไกทางจิตวิทยาในการป้องกันตัวเอง แต่ผมไม่อาจบอกเขาตรง ๆ ได้ว่ามันไม่จริง ถ้าผมบอกเขาว่าทั้งหมดเป็นเพียงจินตนาการ ผมอาจสูญเสียความไว้วางใจจากเขาไปเลย อีกอย่างคือผมตระหนักดีว่าภาพที่เขาเห็นนั้นส่งผลดีกับเขา และการคลี่คลายความรู้สึกอยากฆ่าตัวตายก็เป็นภารกิจสำคัญของผม ผมมองว่าภาพที่เขาเห็นคือภาพหลอนที่จิตไร้สำนึกสร้างขึ้นเพื่อรับมือกับความตายของแม่ ผมตัดสินใจว่าในฐานะแพทย์ ผมสามารถช่วยเฮนรีได้ด้วยการสนับสนุนคุณค่าของประสบการณ์นั้น โดยไม่ก้าวล่วงสิ่งเดียวที่มอบเหตุผลในการมีชีวิตอยู่ให้กับเขา ผมบอกเขาอย่างตรงไปตรงมา “ฟังดูเหมือนคุณได้เจอกับประสบการณ์ที่ทรงพลังมากเลย และดูเหมือนมันช่วยให้คุณมีจุดมุ่งหมายใหม่ในชีวิต เราลองมาดูกันนะครับว่ามันมีความหมายอย่างไรสำหรับคุณ และคุณจะทำอะไรต่อไปจากนี้”

ความตั้งใจของผมคือชวนเฮนรีร่วมสำรวจความหมายเชิงสัญลักษณ์ของภาพที่เขาเห็น ในฐานะกลไกของจิตใจที่ต้องการพบผู้ที่จากไปอีกครั้ง ทว่าเขารับรู้ประสบการณ์นั้นอย่างเป็นรูปธรรมที่หนักแน่นยิ่งนัก สำหรับเขามันไม่ใช่สัญลักษณ์ของอะไรเลย ในตอนนั้นผมไม่เคยคิดถึงความเป็นไปได้เลยว่า ที่เขารู้สึกว่าประสบการณ์นี้จริงก็เพราะว่ามัน เกิดขึ้นจริง

ที่ผ่านมามีผมไม่เคยถูกสอน หรือมีพื้นฐานความเข้าใจใด ๆ ที่จะทำให้อธิบายเฮนรีอาจพบกับพ่อแม่ของเขา จริง ๆ ก็ได้ ผมเติบโตมากับนักเคมีผู้รับรู้โลกความเป็นจริงด้วยนิยามจากตารางธาตุ

พ่อของผมเป็นนักเคมีในตอนกลางวัน ส่วนในตอนกลางคืน...เอาเข้าจริงเขาก็ยังเป็นนักเคมีอยู่ พ่อสร้างห้องทดลองทางเคมีที่ชั้นใต้ดินในบ้านทุกหลัง

ที่เราเคยอยู่ตอนเด็ก สิ่งเดียวที่เขาสนใจรองจากวิทยาศาสตร์คือความสุขที่ได้แบ่งปันมันกับผู้อื่น ตอนผมเรียนชั้นประถมในเมืองฮันติงตัน รัฐนิวเจอร์ซีย์ พ่อสอนให้ผมฝึกใช้ตะเกียงเบนเซน เครื่องซั้วดมมวล เครื่องหมุนเหวี่ยงแยกตะกอน เครื่องกวนสารด้วยแม่เหล็ก กระบอกตวง ขวดทรงชมพู และขวดกันกลมทั้งหลาย

การทดลองของพ่อใช้เทฟลอนเป็นหลักในช่วงแรก หลังจากนักวิทยาศาสตร์ที่ดูปองต์ค้นพบมันโดยบังเอิญ พ่อผมทำงานที่บริษัทเคมีเล็กๆ ที่ผลิตข้าวของเครื่องใช้จากเทฟลอน เช่น สายฉนวนกันความร้อน และเซลล์เชื้อเพลิงจรวด ข้อดีของเทฟลอนที่เหนือกว่าสารเคลือบอื่นๆ คือ มันทำให้พื้นผิวราบเรียบเสียดจันไม่มีอะไรเกาะติดได้ สิ่งประดิษฐ์ของพ่อทำให้เกิดการพัฒนาใหม่ๆ มากมาย พ่อทดลองพ่นหม้อ กระทะ และตะหลิวของแม่ด้วยเทฟลอนรูปแบบต่างๆ หลายปีก่อนที่อุปกรณ์เคลือบเทฟลอนจะมีส่วนจำหน่ายในท้องตลาด และเราก็เจอเศษเทฟลอนปนมาในอาหารบ้างบางครั้ง บางไอเดียของพ่ออาจประสบความสำเร็จน้อยลงมาหน่อย เขาเคยใส่เทฟลอนลงในรองเท้าเราเพื่อป้องกันรองเท้ากัด แต่มันลื่นมากจนเท้าผมไหลไปมาอยู่ในรองเท้า ทำให้เดินค่อนข้างลำบาก และถ้าวิ่งก็หนีบว่าอันตรายได้เลย แต่ผลสำเร็จของการทดลองไม่สำคัญสำหรับพ่อเท่ากับความตื่นเต้นที่ได้ทำ ได้ลุ้นกับความไม่แน่นอนว่าผลจะออกมาอย่างไร

ผมลุ้นจนสิ้นเส้ากันไปถึงกระดูกสันหลัง ขณะนอนหงายอยู่บนแท่นหินบุชชั๊ยญ แสงอาทิตย์ส่องผ่านต้นสนสูงตระหง่าน อาบฉายต้นแมนท์เทนลอเรล และพุ่มกุหลาบพันปี เสียงนกร้องเคล้าคลอสายลมยามเช้า บนแผ่นหินแกรนิตมีร่องลึกประมาณครึ่งนิ้วล้อมรอบร่างกายของผม ได้เท้าของผมมีทางระบายน้ำสั้นๆ เชื่อมระหว่างร่องที่ล้อมรอบตัวผมกับขอบของแผ่นหิน ซึ่งทั้งแผ่นน่าจะหนักมากกว่าหนึ่งตัน วางอยู่บนฐานหินสี่ก้อน สูงเหนือพื้นดินไม่กี่ฟุต

พ่อของผม...ชายร่างเตี้ย ไหล่กว้าง ตาเป็นประกาย เดินวนรอบแผ่นหิน

พร้อมตลับเมตรในมือ คาบไปในปีในปาก คอยจดบันทึกและวาดแผนภูมิในสมุดของเขา ที่นี้เต็มไปด้วยช่องหินเล็กๆ นับสิบแห่ง กำแพง ท่อระบายน้ำที่ล้อมรอบแผ่นหินแกรนิต และแนวแผ่นหินตั้งตรงขนานกับมุมของพระอาทิตย์ที่ส่องลงมาพอดีในแต่ละช่วงเวลาของปี ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องลึกลับ ชาวไร่ผู้เป็นเจ้าของที่ดินแห่งนี้ในเมืองซาเล็ม รัฐนิวแฮมป์เชียร์ เรียกมันว่า “Mystery Hill” ในช่วงกลางศตวรรษที่ 21 คนที่เคยศึกษาสถานที่แห่งนี้ คาดว่ามันถูกสร้างโดยผู้อพยพชาวไวคิงประมาณปีคริสต์ศักราช 1000 หลายร้อยปีก่อนที่โคลัมบัสจะเดินทางมายังอเมริกา หรืออาจเป็นชาวเคลติกจากหมู่เกาะอังกฤษช่วง 700 ปีก่อนคริสตกาล หรือชนพื้นเมืองเผ่าอินเดียนอาเบนากิและเพนนาคูกเป็นเวลาหลายพันกว่าปี

ไม่ว่ามันจะเกิดจากอะไร การนอนอยู่บนแผ่นหินตรงนั้นก็ทำเอาผมสะท้านวาบไปทั่วแผ่นหลัง ผมจินตนาการถึงเลือดที่ไหลรินลงในร่องรอบตัวไหลต่อไปยังท่อระบายใต้ฝ่าเท้า แล้วหยดลงในถังรองรับ คิดแล้วหลอนสุด ๆ แต่ก็ตื่นตื่นที่สุด ๆ เช่นกัน ตอนนั้นผมเป็นแค่เด็กสิบขวบที่กำลังช่วยพ่อไขปริศนาทางวิทยาศาสตร์ ผมบอกไม่ได้ว่าอาการสั่นของผมเป็นผลมาจากความเย็นเฉียบของแผ่นหินในฤดูใบไม้ร่วงของนิวอิงแลนด์ หรือความลึ้นระทึกกว่าจะได้ค้นพบสิ่งใหม่กันแน่ ชัดเจนว่าสำหรับพ่อคืออย่างหลัง ผมเองก็ตื่นเต้นตามไปด้วยที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อขจัดความไม่รู้และขยายพรมแดนความรู้ให้กว้างกว่าเดิม แค่สิบขวบผมก็หลงเสน่ห์วิทยาศาสตร์ซะแล้ว ผมหลงใหลการหาคำตอบผ่านการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์มัน มากกว่านั่งทักท้อตัวเองบนเก้าอี้โยกหรือเชื่อตามเรื่องเล่าปรัมปราที่ไร้การตรวจสอบ

ความจริงเกี่ยวกับเนินเขาลึกลับยังเป็นเรื่องลึกลับจนวันนี้ อาจเพราะมีคนหลายกลุ่มเข้าไปยุ่งย่ามกับซากปรักหักพังเหล่านั้นตลอดหลายศตวรรษที่ผ่านมา จนหลักฐานที่อาจนำไปสู่ต้นกำเนิดของมันเสียหายหรือถูกเปลี่ยนแปลงไป “แท่นหินบูชาขัณฑ์” อาจเป็นเพียงครึ่งล่างของเครื่องค้ำน้ำผลไม้ในศตวรรษที่ 19 ก็ได้ ร่องระบายน้ำรอบแท่นอาจมีไว้เก็บของเหลวที่ได้จาก

แอปเปิ้ลบดละเอียด หรืออาจเป็นแท่งหินที่ใช้สกัดน้ำต่างจากซี้เถ้าเพื่อใช้ทำสบู่ พ่อและผมไม่พบหลักฐานอะไรที่สนับสนุนตำนานปรัมปราของเนินเขาลี้ลับ ทว่าความรู้สึกที่ตื่นตื้นตันจากภารกิจตามล่าหาความจริงนั้น ผมไม่เคยลืมเลย

ด้วยความเป็นคนไม่เชื่ออะไรง่ายๆ พ่อจึงมักเคลือบแคลงสงสัยในความหมายของสรรพสิ่งเสมอ พ่อสำราญอย่างที่สุดที่ได้ตรวจสอบอะไรที่เขาไม่เข้าใจ หรือสิ่งที่ขัดแย้งกับความคาดหวังของเขา พ่อไม่เพียงส่งต่อความหลงใหลในวิทยาศาสตร์มาให้ผมเท่านั้น หากยังส่งต่อการตระหนักถึงธรรมชาติอันไม่แน่นอนของวิทยาศาสตร์อีกด้วย โดยธรรมชาติแล้ว วิทยาศาสตร์คือกระบวนการอันไม่จบสิ้น ไม่ว่าความเข้าใจของเราดูมีหลักฐานชัดเจนแน่นอนเพียงใด เราก็ต้องเผื่อใจสำหรับการรื้อถอนความคิดเดิมเสมอทันทีที่มีหลักฐานใหม่มาชวนให้เราตั้งคำถาม หนึ่งในผลลัพธ์ของการมีทัศนคติที่เปิดกว้าง คือเราจะสามารถชื่นชมยินดีในเรื่องที่เรายังไม่อาจอธิบายการศึกษาสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความคิดเดิมของเราช่วยให้เราเข้าใจแง่มุมของมันละเอียดลออขึ้น แต่การศึกษาสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความคิดเดิมของเราเลยต่างหาก ที่สร้างพัฒนาการอย่างก้าวกระโดดให้แก่วิทยาศาสตร์

ทว่าแม้พ่อจะสนับสนุนให้ผมศึกษาสิ่งที่ไม่อาจอธิบาย แต่พ่อกลับไม่เคยพูดเรื่องจิตใจหรือเรื่องเชิงนามธรรมอย่างความคิดหรือความรู้สึก ส่วนแนวคิดที่เป็นนามธรรมมาก ๆ อย่างพระเจ้าหรือจิตวิญญาณนั้นลืมนำไปได้เลย และผมก็ค่อนข้างพอใจแล้วที่ได้เติบโตมากับวิทยาศาสตร์และมีเป้าหมายอาชีพในสาขานี้ตามรอยพ่อ ผมยึดถือหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นแนวทางมาตรฐานในการค้นหาความจริง

เมื่อครั้งยังเป็นนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ วิชาเอกของผมคือจิตวิทยาการทดลอง ซึ่งประยุกต์ใช้แนวทางวิทยาศาสตร์มาศึกษาว่าปลาทองหาทางออกจากเขาวงกตได้อย่างไร หนูเรียนรู้ที่จะเหยียบแป้นเพื่อเอาอาหารในเวลาที่เหมาะสมได้อย่างไร และลิงวอกอายุน้อยเรียนรู้ที่จะหาอาหารด้วย

เครื่องมือบางประเภทได้อย่างไร ผมอัศจรรย์ใจไปกับความฉลาดของสัตว์เหล่านี้ ทว่าผมปรารถนาจะทำงานกับผู้คน และมันชักนำผมไปสู่วิทยาลัยแพทย์แทน ผมชอบหลายวิชาในโรงเรียนแพทย์ ตั้งแต่การทำคลอดทารกจนถึงการเย็บคนไข้สูงวัย แต่ยิ่งผมได้เรียนรู้เกี่ยวกับความป่วยไข้ทางใจมากเท่าไร ผมก็ยิ่งรู้สึกที่เราเข้าใจสมองของเราน้อยเหลือเกิน และแรงจูงใจของคำถามที่ยังไม่มีคำตอบนี้เองชักนำให้ผมเข้าสู่สาขาจิตเวชศาสตร์ในที่สุด

ระหว่างเรียนปีสามในโรงเรียนแพทย์ ผมไปเยี่ยมพ่อแม่ พร้อมชาวคราวที่ทำให้พ่อประหลาดใจ ผมบอกพ่อว่าผมตั้งใจจะเป็นจิตแพทย์ ผมสนใจผลกระทบที่จิตไร้สำนึกของเรามีต่อพฤติกรรมของเรา พ่อนั่งไขว่ห้างอยู่บนเก้าอี้ตัวเก่งของเขา ค่อยๆ หยิบไปป์ซึ่งข้าวโพดและกลองยาสูบออกมาจากกระเป๋าเสื้อนอก พ่อบรรจุเต็มยาสูบลงในถ้วยไปป์ อัดมัน และเติมใหม่ และอัดมันลงไปอีกครั้ง เสร็จแล้วจึงจุดไม้ขีดไฟ และสูบไปอย่างละเมียดในที่สุดพ่อก็เงยหน้าขึ้น และทำให้ผมอึ้งด้วยการถามกลับว่า “อะไรทำให้ลูกคิดว่าคนเรามีความคิดและความรู้สึกอย่างไรสำนึก?”

ผมช็อกกับโจทย์นี้ มันท้าทายผมอย่างตรงไปตรงมา พ่อไม่ได้บอกว่าจะได้คำตอบว่าจิตไร้สำนึก *ไม่มี*จริง พ่อแค่ถามหาหลักฐาน อย่างที่นักวิทยาศาสตร์ผู้ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ ฟังกระทำ กระนั้นคำถามพ่อก็ทำให้ผมหยุดชะงัก ผลกระทบของจิตไร้สำนึก หรือสิ่งที่เราคิดและรู้สึกโดยไม่ได้ตระหนักถึงมัน เป็นของคู่กับศาสตร์ด้านจิตวิทยาอย่างน้อยก็ร่วมร้อยปีแล้ว

ซิกมันด์ ฟรอยด์ เปรียบเทียบจิตใจกับภูเขาน้ำแข็ง ความคิดและความรู้สึกที่เราตระหนักรู้เปรียบเหมือนส่วนยอดที่ปรากฏเหนือผิวน้ำ ยกตัวอย่างเช่น คุณรู้ดีว่ากระแสน้ำและตัดสินใจอย่างรู้ตัวว่าจะดื่มน้ำ แต่แก่นในลึบของภูเขาน้ำแข็งอยู่ลึกลงไปใต้ผิวน้ำ นั่นคือจิตไร้สำนึก ซึ่งหมายถึงความคิดและความรู้สึกที่เราไม่ตระหนักรู้ ทว่าส่งผลต่อพฤติกรรมของเราอยู่ดี เช่น ครูประจำชั้นคงไม่ได้ตั้งใจจะให้คะแนนนักเรียนที่หน้าตาน่ารักสูงกว่าคนอื่น แต่มีหลักฐานมากมายบอกว่าครูทำเช่นนั้นโดยไม่รู้ตัว แนวคิดที่ว่าจิตไร้สำนึกของเราส่งผลต่อพฤติกรรมนั้นเป็นหนึ่งในหลายเรื่องที่ผมยอมรับ

โดยคุณฉวี ยอมรับด้วยศรัทธาที่มีต่ออาจารย์และตำราเรียน - โดยไม่ได้ตั้งคำถามเลย

แม้จะประหลาดใจที่พ่อตั้งคำถามตอบหาทบทวนของความคิดและความรู้สึกอย่างไรสำนึก แต่ผมยอมรับว่ามันเป็นประเด็นที่น่าคิด ผมควรมองหาหลักฐานการมีอยู่ของจิตไร้สำนึกก่อนที่จะยอมรับมัน แต่นั่นก็ทำให้เกิดคำถามต่อว่า แล้วอะไรจะประกอบร่างเป็นหลักฐานต่อสิ่งที่ไม่อาจมองเห็นและซึ่งดวงวัดได้อย่างความคิดหรือความรู้สึก แม้้นักวิทยาศาสตร์จะก้าวหน้ามากในการทำควมเข้าใจโลกกายภาพ แต่เรายังมีประสบการณ์อื่นที่จับต้องไม่ได้ อยู่ดี เช่น ความคิดและความอารมณ์ และสิ่งที่จับต้องไม่ได้นั้นก็เป็นส่วนประกอบหนึ่งของชีวิตเราไม่ต่างจากสิ่งที่จับต้องได้อย่างเก้าอี้หรือก้อนหิน นักวิทยาศาสตร์สามารถสังเกตการณ์และรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับ พวกมันได้ ไม่ต่างจากที่เราทำกับวัตถุสิ่งของเลย

อันที่จริง นักวิทยาศาสตร์มีแนวทางที่นิยมใช้ศึกษาปรากฏการณ์ที่ไม่อาจสังเกตได้โดยตรง ตั้งแต่อารมณ์จนถึงอนุภาคย่อยของอะตอม เราไม่สามารถมองเห็นอารมณ์ ไม่ว่าจะความรัก ความโกรธ หรือความกลัว แต่เราสามารถศึกษาอารมณ์เหล่านี้ได้ ทางอ้อม ด้วยการดูว่ามันส่งผลต่อคำพูด พฤติกรรม และการแสดงออกทางร่างกายอย่างไร เช่น ตอนเรารู้สึกโกรธ ความโกรธไม่ใช่สภาวะทางกายภาพ แต่น้ำเสียงของเราอาจดังขึ้น หัวขึ้น หน้าผากของเราเกร็งย่น และความดันเลือดของเราสูงขึ้น เราอาจโยนข้าวของลงบนโต๊ะและเคาน์เตอร์ และจากการสังเกตผลกระทบเหล่านั้น ผู้คนก็จะพอเดาได้ว่าเรากำลังโกรธ

เช่นกัน นักฟิสิกส์ไม่สามารถสังเกตอนุภาคย่อยของอะตอมที่เล็กและมีอายุสั้นเกินกว่าจะบันทึกได้ แต่นักฟิสิกส์ โดโนลด์ เกลเซอร์ ได้รับรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์ในปี 1960 จากการศึกษาอนุภาคเหล่านี้ ทางอ้อม โดยใช้วิธีการยิงอนุภาคเล็กจิ๋วเข้าไปในห้องฟอง ซึ่งมีลักษณะเป็นท่อบรรจุของเหลวอย่างไฮโดรเจนเหลว วิธีการนี้ช่วยให้เราสามารถศึกษาร่องรอยฟองที่อนุภาคทิ้งไว้ของเหลว และจากร่องรอยเหล่านั้น เราก็ได้เรียนรู้มากมาย

เกี่ยวกับอนุภาค

ธรรมเนียมของวิทยาศาสตร์ในการติดตามร่องรอยหลักฐานนี้เอง ที่ทำให้ผมตระหนักว่ามุมมองทางโลกที่ผมถูกอบรมสั่งสอนมานั้นมีข้อจำกัดหลายเรื่องไม่สามารถอธิบายได้ชัดเจนในเชิงกายภาพและพลังงาน แต่มันเกิดขึ้นจริง และการเบือนหน้าหนีมันเพียงเพราะมันยากจะอธิบายเป็นการกระทำที่ดูไม่เป็นวิทยาศาสตร์นัก เรื่องราวที่ไม่สอดคล้องกับความเข้าใจของผม กำลังเรียกร้องให้ผมเข้าไปศึกษามัน ทำความเข้าใจมัน แทนที่จะขีดฆ่ามันทิ้งไป

การยอมรับการมีอยู่ของเรื่องที่ยากจะพิสูจน์ โดยไม่ด่วนฟันธงว่ามันไม่จริง หาใช่การปฏิเสธวิทยาศาสตร์ หากแต่คือการ *น้อมรับ* วิทยาศาสตร์ต่างหาก

ในสมัยเป็นจิตแพทย์ฝึกหัด ผมเคยเจอคนไข้ในโรงพยาบาลที่เชื่อว่าตนสามารถอ่านใจคนอื่นได้ ผมมีความเห็นไม่ต่างจากจิตแพทย์ทั่วไปว่า ความเชื่อนี้มีที่มาจากความปรารถนาและความสับสนระหว่างจินตนาการกับความจริง แต่ถามว่าเรามีหลักฐานอะไรสนับสนุนความเห็นของเราบ้าง เรา รู้ได้อย่างไรว่าคำกล่าวอ้างของพวกเขาเป็นเรื่องเท็จและเป็นอาการป่วยทางจิตแน่นอนในฐานะนักวิทยาศาสตร์ ผมไม่สามารถยอมรับการกล่าวอ้างนี้ได้โดยไม่ตรวจสอบ แต่ผมก็ไม่สามารถมองว่ามันเป็นเพียงอาการหลอนโดยไม่ตรวจสอบเช่นกัน ไม่ว่าจะยืนยันหรือปฏิเสธความเชื่อคนไข้โดยปราศจากหลักฐานก็นับเป็นความเพิกเฉยพอกัน อีกทั้งยังละเมิดหลักการทางวิทยาศาสตร์อีกด้วย ผมและแพทย์ฝึกหัดด้วยกันจึงออกแบบการทดลองภายใต้การควบคุม เพื่อพิสูจน์ว่าคนไข้เหล่านี้สามารถอ่านใจคนได้จริงไหม

ผมไม่สบายใจเล็กน้อยกับความเสี่ยงในการทำการทดลองเช่นนี้ ในฐานะนักวิทยาศาสตร์ ผมอยากรู้ว่าผู้ป่วยกลุ่มนี้มีหลักฐานรองรับการกล่าวอ้างหรือไม่ แต่ส่วนหนึ่งของหน้าที่จิตแพทย์คือจงใจให้ผู้ป่วยที่มีอาการหลงผิดละทิ้งความเชื่อผิดๆ นั้น และกลับมาคิดอ่านบนความเป็นจริง หากความเชื่อ

ของพวกเขาเรื่องการอ่านใจคนไม่เป็นความจริง การที่ผมมาเอาจริงเอาจังกับมัน จะไม่เป็นการสนับสนุนความเชื่อผิดๆ ของพวกเขาหรือ

ผมเริ่มลังเลว่าประโยชน์จากการทดลองอาจไม่คุ้มกับความเสียหายที่อาจมีต่อผู้ป่วย ผมจึงหารือเรื่องนี้กับทีมแพทย์และพยาบาลที่ติดคนไข้จิตเวช ผมยอมรับกับพวกเขาว่าไม่มั่นใจในการทดลอง และกลัวว่าหากผมเอาจริงเอาจังกับความเชื่อเหนือปกติของคนไข้กลุ่มนี้ ผมจะยิ่งทำให้พวกเขาหลงผิดหนักซอกว่าเดิม แต่แล้วผมก็ต้องประหลาดใจ เมื่อผู้อำนวยการวอร์ดและเจ้าหน้าที่มองว่าการศึกษาคั้งนี้น่าสนใจไม่น้อย และมองว่าการทดลองในพื้นที่ปลอดภัยอย่างโรงพยาบาลจะทำให้เรารับมือกับความเสียหายที่อาจเกิดได้ด้วยการสนับสนุนของทีมงาน ผมจึงดำเนินการทดลอง โดยมีแพทย์ฝึกหัดสองคนอาสาสลับกันเป็น “ผู้ส่ง” ในการทดลอง ซึ่งหมายถึงคนส่งสารภายในใจที่คนไข้จะทำหน้าที่อ่านมัน

คนไข้เข้ามานั่งบนเก้าอี้ทำงานในออฟฟิศของผมทีละคน และผมก็ให้พวกเขาผ่อนคลายตัวเองสักสองสามนาที เมื่อพร้อมแล้วจึงให้พูดใส่เครื่องบันทึกเสียง อธิบายรูปร่างหรือความรู้สึกที่ปรากฏในใจ ในเวลาเดียวกัน “ผู้ส่ง” ที่อยู่ในห้องอีกฝั่งหนึ่งของอาคารกำลังจดจ่อกับรูปภาพจากนิตยสารหนึ่งรูปที่เลือกมาอย่างสุ่ม แต่ละคนได้รับรูปที่แตกต่างกันไป บ้างให้ความรู้สึกสงบ บ้างน่ากลัว รุนแรง ตลก หรือกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ห้านาทีหลังจากนั้น ผมจะเข้าไปที่ออฟฟิศผม ยืนช่องที่มีรูปภาพ 5 ใบให้คนไข้ แล้วพวกเขาก็ให้คะแนนห้ารูปเรียงลำดับตามความรู้สึกที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกที่พวกเขาอ่านได้มากที่สุด เสร็จแล้วผมจึงค่อยเฉลยว่ารูปไหนที่ “ผู้ส่ง” จดจ่ออยู่ในใจ จากนั้นเราก็จะใช้เวลาอีกเล็กน้อยพูดคุยกัน

การทดลองเป็นไปตามที่เพื่อนร่วมงานและผมคาดไว้ ไม่มีคนไข้คนใดแสดงหลักฐานว่าพวกเขาอ่านใจ “ผู้ส่ง” ได้ ไม่มีข้อบ่งชี้ว่าความเชื่อเรื่องการอ่านใจคนอื่นตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริง แต่มีข้อค้นพบหนึ่งที่ได้จากการทดลองและผมไม่ได้คาดหวังมาก่อน ผมถามคนไข้แต่ละคนว่ารู้สึกอย่างไรหลังการทดลองเสร็จสิ้น ผมประหลาดใจเมื่อทุกคนบอกว่าจิตใจที่ได้เข้าร่วม

และที่สำคัญคือพวกเขารู้สึกไวใจเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลมากขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่ใส่ใจความคิดและความรู้สึกของพวกเขามากพอที่จะทำการทดสอบมัน นอกจากนั้น หนึ่งในคนไข้ยังเสริมว่า การไม่สามารถอ่านใจ “ผู้ส่ง” ได้ในการทดลอง ทำให้เขาเริ่มสงสัยความคิดที่ไม่สมเหตุสมผลอื่น ๆ ของตัวเอง และช่วยให้เขาแยกแยะจินตนาการออกจากข้อเท็จจริงได้มากขึ้น จิตแพทย์ของเขายกผมเป็นการส่วนตัวว่า ในช่วงที่ทำการทดลอง คนไข้มีอาการดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ไม่มีรายงานใดเลยบ่งชี้ว่าคนไข้ที่เข้าร่วมการทดลองมีอาการแฉ่ง

การทดลองครั้งนั้นทำให้ผมรู้สึกตื่นเต้นแบบเดียวกับเมื่อครั้งที่ผมนอนบนแท่นหิน “บุชชัชฌู” ณ เนินเขาลีลับ ผมรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบแนวคิดที่เพื่อนร่วมงานส่วนใหญ่ของผมไม่คิดจะสนใจด้วยซ้ำ การทดลองอาจพิสูจน์ว่ามันเป็นแนวคิดที่ผิด แต่มันมีศักยภาพในการเปลี่ยนวิถีคิดของเราเกี่ยวกับอาการป่วยทางจิต ความจริงที่ว่าคนไข้ไม่สามารถอ่านใจคนอื่นได้ ยืนยันสมมติฐานที่เราคาดไว้ แต่นั่นไม่ใช่สิ่งที่ทำให้ผมตื่นเต้น มันคือการใช้วิทยาศาสตร์ทดลองแนวคิดที่ทำลายล้างคมต่างหาก สำหรับผม กระบวนการสำคัญมากกว่าคำตอบ ภายหลังจากการทดลองครั้งนั้นของผมได้รับการตีพิมพ์ในวารสารการแพทย์กระแสหลัก และได้รับรางวัลวิลเลียม ซี. เมนินเจอร์ ในฐานะงานวิจัยยอดเยี่ยมประจำปีโดยกลุ่มแพทย์ฝึกหัดสาขาประสาทวิทยา จิตเวช หรือศัลยกรรมประสาท

หลายปีจากนั้นผมจึงได้พบเรย์มอนด์ มูดี และได้ยินคำว่า near-death experience เป็นครั้งแรก เรย์มอนด์เป็นจิตแพทย์ฝึกหัดที่มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียในปีที่ผมเริ่มสอนที่นั่นในฐานะอาจารย์หมอคนใหม่ประจำคณะจิตเวชศาสตร์ เขาเข้าเวรครั้งแรกในห้องฉุกเฉินซึ่งผมรับหน้าที่สอนพอดี ผมรู้ว่าเรย์มอนด์เคยเป็นครูสอนวิชาปรัชญามาก่อนจะเข้าเรียนแพทย์ และเคยเขียนหนังสือตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษาแพทย์ แต่ผมไม่รู้ว่าเขาเขียนเรื่องอะไร วันหนึ่งที่สถานการณ์ในห้องฉุกเฉินไม่ยุ่งเท่าไร เราได้สนทนากันว่าเขาเคยทำอะไรมาบ้าง แล้วเขาก็เล่าให้ผมฟังเกี่ยวกับหนังสือของเขาที่ชื่อ *Life*

After Life ซึ่งในเล่มนั้นเขาใช้คำว่า “near-death experience” หรือ NDE เอาไว้เรียกประสบการณ์ประหลาดที่บางคนได้ประสบเมื่อยืนอยู่หน้าประตูแห่งความตาย ระหว่างที่เขาเล่า ผมก็เริ่มรู้สึกชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ ว่ามันคล้ายกับสถานการณ์เมื่อหลายปีก่อน ทั้งกับเฮนรีที่บอกว่าได้พบพ่อแม่ที่เสียชีวิตไปแล้ว และฮอลลีที่บอกว่าเห็นผมคุยกับรูมเมทของเธอขณะที่เธอนอนหมดสติอยู่อีกห้องหนึ่ง ทั้งฮอลลีและเฮนรีอธิบายถึงคุณลักษณะบางอย่างตรงกับที่เรย์มอนด์เรียกว่า NDE ผมไม่รู้เลยว่าจริงๆ แล้วพวกเขาเจอแง่มุมอื่นๆ ของ NDE ด้วยหรือเปล่า เพราะตอนนั้นผมไม่ได้ถาม แต่วันนั้นเป็นวันที่ผมได้รู้ว่ามิแพทย์คนอื่นเคยได้ยินประสบการณ์เหล่านี้เช่นกัน และถึงขั้นตั้งชื่อให้มันด้วย! ผมรู้สึกราวกับว่าประตูค่อยๆ แฉ้มเปิดออกแล้ว

ผมทำงานที่มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียเพราะรู้ว่าที่นี่มีแผนกศึกษาศาสตร์การรับรู้ ซึ่งเป็นหน่วยวิจัยที่ก่อตั้งโดยเอียน สตีเวนสัน ประธานคณะจิตเวชศาสตร์คนก่อน เป็นเวลาหลายสิบปีที่เอียนได้รวบรวมข้อมูลและศึกษาประสบการณ์เช่นที่เรย์มอนด์เขียนไว้ในหนังสือของเขา แน่นนอนตอนนั้นเอียนไม่ได้เรียกมันว่าประสบการณ์เฉียดตาย เขาจัดเก็บมันไว้ในหมวดหมู่อื่นต่างกันไป เช่น out-of-body experience (ประสบการณ์หลุดออกจากร่าง) deathbed visions (นิมิตจากเตียงมรณะ) และ apparition (การเห็นวิญญาณ) เป็นต้น

ผมพาเรย์มอนด์ไปพบเอียน และเราสามคนก็หารือกันว่าจะศึกษาประสบการณ์ลักษณะนี้อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ได้อย่างไร เรย์มอนด์ได้รับจดหมายเป็นกองพะเนินทุกอาทิตย์ เมื่ออ่านดู ผมก็พบว่ามันล้วนเป็นเรื่องราวทำนองเดียวกัน แทบทุกฉบับแสดงความอัศจรรย์ใจที่ได้รู้ว่าคนอีกมากมายเคยเจอเหมือนกัน และเขียนจดหมายมาเพื่อขอบคุณเรย์มอนด์ที่ทำให้รู้ว่าตนไม่ได้เป็นบ้า

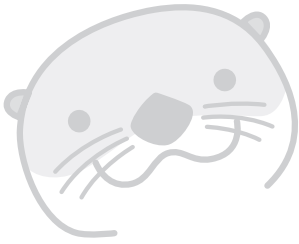
หลังจากสำนักพิมพ์ขนาดใหญ่ในนิวยอร์กตีพิมพ์หนังสือของเรย์มอนด์ซ้ำอีกครั้ง มันก็ได้รับความสนใจล้นหลามอย่างรวดเร็ว หลายปีหลังจากนั้น แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ และนักวิจัยจำนวนมาก พากันเขียน

จดหมายถึงเรย์มอนด์ แสดงความสนใจที่จะศึกษาปรากฏการณ์นี้ เรย์มอนด์ชวนพวกเขาทั้งหมดมาพบกันที่มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย และจากการพบปะครั้งนั้นก็เกิดกลุ่มพวกเราสี่คน ได้แก่ เคน ริง นักจิตวิทยา ไมค์ ซาบอม อายุรแพทย์หัวใจ จอห์น โอเด็ตต์ นักสังคมวิทยา และผม ร่วมกันก่อตั้งสมาคมนานาชาติเพื่อการศึกษาประสบการณ์เฉียดตาย (International Association for Near-Death Studies หรือ IANDS) มีจุดหมายเพื่อบ่มเพาะงานวิจัยด้านนี้อย่างลึกซึ้ง การได้พูดคุยกับผู้ที่มีประสบการณ์ ได้เห็นผลข้างเคียงของปรากฏการณ์ที่มีต่อชีวิตพวกเขา และได้พบปะกับนักวิจัยที่สนใจเรื่องเดียวกัน สิ่งเหล่านี้มีความหมายกับผมอย่างยิ่ง NDE ดูเหมือนเป็นจุดร่วมทางธรรมชาติระหว่างประสบการณ์ประหลาดที่อธิบายไม่ได้และเรียกร้องให้เราหาคำอธิบาย กับอีกแง่หนึ่งคือประสบการณ์ทางกายภาพที่มนุษย์ได้สัมผัสความตายแล้ววูบหนึ่ง นับเป็นความสนใจของคนทำงานห้องฉุกเฉินอย่างผม การศึกษา NDE เป็นการพบกันขององค์ความรู้ทางการแพทย์ ทางจิตใจ ผสมกับความตื่นเต้นในการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ที่ติดตัวผมมาตั้งแต่เด็ก กลายเป็นการผสมผสานที่กำหนดเส้นทางการงานของผมไปตลอดชีวิต

การเดินทางพาผมลงลึกสู่กันขั้วของเหตุการณ์ NDE ผมท่องไปทั่วเพื่อแสวงหาคำตอบ จากโรงพยาบาลสู่โรงพยาบาล มหาวิทยาลัยสู่มหาวิทยาลัย จากรัฐสู่รัฐ เป็นเวลาหลายสิบปีที่ผมทำการทดลองร่วมกับผู้ป่วยในโรงพยาบาลที่เคยเฉียดใกล้ความตาย ไม่ว่าจะด้วยอาการหัวใจวายเฉียบพลัน เจ็บป่วย อุบัติเหตุ พยายามฆ่าตัวตาย ทะเลาะวิวาท ภาวะแทรกซ้อนจากการผ่าตัด หรือการคลอดบุตร เกือบครึ่งของคนไข้เหล่านี้สูญเสียการเต้นของหัวใจไปแล้ว ไร้ความดันโลหิต ลมหายใจหยุดลงหรือกระทั่งถูกระงับว่าเสียชีวิตแล้วด้วยซ้ำ ด้วยความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานหลายสาขาลอดหลายปีที่ผ่านมา ผมตีพิมพ์บทความนับร้อยในวารสารการแพทย์ เพื่ออธิบายการค้นพบจากกรณีศึกษาเหล่านี้

นอกจากการวิจัยร่วมกับผู้ป่วยในโรงพยาบาลแล้ว ผมยังรวบรวม

ตัวอย่างจากผู้มีประสบการณ์อีกหลายพันรายที่ติดต่อมาแล้วเหตุการณ์ NDE ของตน ประสบการณ์ที่พวกเขาเล่าไม่ต่างจากประสบการณ์ผู้ป่วยในโรงพยาบาลเลย ผมจึงเริ่มบันทึกเรื่องราวเหล่านั้น ด้วยความหวังว่าเมื่อรวบรวมได้มากพอ ผมจะเริ่มเห็นรูปแบบบางอย่างของมัน และท้ายสุดก็จะช่วยให้ผมเข้าใจได้มากขึ้น ว่าอะไรกันอยู่เบื้องหลังประสบการณ์เช่นนี้

กดลองอ่าน

พันเวลา

ปลาวเพลิงพวยพุ่งสูงกว่าสองร้อยฟุตตอนที่บิล เฮอร์นลุนด์ นักพญเพลิง และเจ้าหน้าที่กู้ภัยวัย 23 ปีประจำกองทัพอากาศสหรัฐฯ ไส้รถกระบะของเขาขึ้นไปด้านท้ายของเครื่องบินที่กำลังลุกไหม้ การระเบิดรอบแรกทำให้เขาเสียหลักตกลงมาแต่ไม่ได้รับบาดเจ็บ เขาจึงตะเกียกตะกายกลับขึ้นไปอีกครั้ง แต่แล้วไฟก็ปะทุขึ้นอีกเป็นระลอกที่สอง คราวนี้รุนแรงกว่ารอบแรก แรงระเบิดส่งผลให้เปลวไฟ เศษเหล็ก และสายเคเบิลกระเด็นกระดอนไปทั่ว เขาชนเข้ากับด้านข้างของรถกระบะอย่างจัง รู้สึกเจ็บที่ศีรษะและหน้าอก เขาล้มรสเลือดในปาก และรู้สึกหายใจไม่ออก จากนั้นก็หมดสติไปก่อนที่ร่างจะร่วงถึงพื้นดิน

บิลเข้าสู่ประสบการณ์เฉียดตายอย่างละเอียดอ่อนลึกซึ้ง เหตุการณ์เกิดขึ้นในปี 1970 หลายปีก่อนที่เรย์มอนด์ มูดี จะตั้งชื่อให้ประสบการณ์ลักษณะนี้ เมื่อบิลฟื้นและพยายามเล่าประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับเขาให้แพทย์ฟัง เขาถูกส่งตัวไปแผนกจิตเวช บิลจึงเรียนรู้ที่จะเก็บเรื่องราว NDE ไว้กับตัวกระทั่งเกือบยี่สิบปีให้หลัง เขาพบกลุ่มคนในท้องถิ่นที่คอยช่วยเหลือผู้มีประสบการณ์ NDE โดยเฉพาะ ด้วยการสนับสนุนของสมาคมนานาชาติเพื่อการศึกษาประสบการณ์เฉียดตาย (IANDS) เขาจึงได้รู้ว่าผมสนใจศึกษาเรื่องนี้ เขาเขียนจดหมายมาหาผมที่มหาวิทยาลัยคอนเนตทิคัต ที่ผมทำงาน

เป็นหัวหน้าคลินิกแผนกจิตเวช

บิลระลึกความทรงจำให้ผมฟังว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง เมื่อเขาลอยตัวพุ่งขึ้นไปในอากาศจากแรงระเบิดของซากเครื่องบินที่กำลังลุกไหม้ที่ฐานกองทัพอากาศในเมืองเรพิดซิตี รัฐเซาท์ดาโคตา เขาบอกว่าเขามองเห็นและได้ยินบางอย่างตอนที่เขาหมดสติ ซึ่งมันฟังดูเป็นไปได้ แต่ผมถูกฝึกมาว่าเราต้องไม่ปล่อยผ่านอะไรเพียงเพราะว่ามุมมองของเราบอกว่ามันไม่น่าเป็นไปได้ นอกจากเล่าความทรงจำของเขาแล้ว บิลยังส่งชิ้นข่าวที่ตัดจาก *วารสารเรพิดซิตี* ประจำวันที่ 4 เมษายน ค.ศ. 1970 ที่มีรูปเครื่องบินกำลังลุกไหม้และสำเนาเหรียญเกียรติยศแต่เจ้าหน้าที่ผู้มีความกล้าหาญ ระบุข้อความว่า “แต่การกระทำอันกล้าหาญ เปี่ยมมนุษยธรรม และไม่หวั่นความปลอดภัยส่วนตน โดยสิ้นเชิง”

บิลเล่าประสบการณ์ของเขาดังนี้:

“ผมรู้สึกตัวเองลอยขึ้น ผมเห็นเพื่อนผมสองคนกำลังแบกร่างนักผจญเพลิงหมดสติคนหนึ่ง ไม่รู้เพราะอะไรนะครับ ผมรู้ว่าคนแบกคือใครทั้งที่พวกเขาอยู่ในชุดอลูมิเนียมป้องกันความร้อน แต่ผมไม่รู้ว่าเป็นพวกเขาที่กำลังแบกร่างใครอยู่ ผมตะโกนออกมา ‘เฮ้! แदन จิม ช่วยผมด้วย!’ แต่พวกเขาไม่ได้ยินแล้วผมก็ได้เข้าใจ ผมเป็นนักผจญเพลิงคนเดียวในจุดนั้น ความรู้สึกเจ็บปวดรสชาติ และกลิ่นต่างๆ ก็หายไปหมดแล้ว ร่างที่พวกเขาแบกอยู่ต้องเป็นผมแน่นอน ผมเริ่มเห็นทุกอย่างชัดขึ้น ผมรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และสงบ...

“มีเสียงดังกึกก้องเหมือนระเบิด แต่มันดังตื้อๆ อู้ๆ นะครับ และดังกยาวนานมาก ผมเห็นแदनและจิมร่วงลงบนร่างของผม แล้วผมก็อยู่ที่ท่ามกลางความมืด แต่มีสติรู้ตัวเต็มร้อยกับสภาพรอบตัว ผมอยู่ในพื้นที่คล้ายกับอุโมงค์ คล้ายๆ เหมือนอยู่ด้านในของปล่องพายุเทอร์นาโดะครับ มีแสงไฟอยู่ไกลๆ ผมเห็นลำแสงเป็นสายเกลียวสีเขียวอมฟ้าวิ่งผ่านไปผ่านมา เหมือนแสงเหนือเลยครับ

“แสงนั้นดึงผมเข้าไปใกล้ ผมเคลื่อนที่ด้วยความเร็วเหนือจริงสุดๆ มา

ถึงปลายอุโมงค์แทบจะในทันที ดูเหมือนเวลาที่นี่ต่างออกไป หรือไม่มีอยู่จริง
ไม่ว่า ที่นี่ คือที่ไหนก็ตามนะครับ มีแสงสว่างออกมาจากชีวิตชีวิตหนึ่ง ตัวตน
ของเขา คือแสงจ้าที่แผ่ออกมาตลอดเวลา เขาสวยงามน่ามองเหลือเกิน ผม
รู้สึกได้ถึงความสุข ความรักอย่างไม่มีเงื่อนไข ผมยังรู้สึกถึงชีวิตอื่นที่นั่น
ด้วย แต่ผมไม่เห็นอะไรอื่นอีกเพราะผมไม่อาจละความสนใจจากแสงนั้นได้
เลย เขาถามผมหลายคำถามพร้อมกัน และมันเป็นการถามทางความรู้สึก
ไม่ได้เป็นคำหรือประโยค เขาถามผมว่า ‘รู้สึกอย่างไรกับชีวิต’ และ ‘คุณ
ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร’ ขณะที่เขาถาม ผมก็ได้เห็น ทุกเหตุการณ์ในชีวิตผม
ฉายอยู่ตรงหน้า ทุกเรื่องเลยนะครับ ตั้งแต่เกิดจนถึงตอนเครื่องบินระเบิด
รายละเอียดของผู้คนและเรื่องราวที่ผมลืมไปนานมากแล้ว บางเหตุการณ์
ที่ผมปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นไม่ค่อยดีผมก็ไม่ภูมิใจเท่าไร แต่แสงนั้นให้อภัย
ความผิดพลาดทั้งหมดของผม เขาบอกให้ผม ‘สงบเถอะ’ และบอกว่าหน้าที่
ของผมในโลกยังไม่จบ ผมต้องกลับไป แล้วผมก็กลับมา

“ผมกลับมาอยู่ในร่างของผมอีกครั้ง ผมจำไม่ได้ว่าเดินทางไปที่นี่
ความเจ็บปวดกลับมา ผมได้กลิ่นน้ำมันเครื่องยนต์ ได้ยินเสียงรถฉุกเฉิน
เสียงระเบิด แพทย์และเจ้าหน้าที่ยุ่งอยู่กับแดน จิม และลูกเรือ B-52
พวกเขาไม่เห็นผม ผมมารู้ทีหลังว่าพวกเขาพยายามช่วยชีวิตผมอยู่นาน
จนคิดว่าผมตายแล้ว เลยหันไปช่วยคนอื่นที่ยังต้องการความช่วยเหลืออยู่

“สองวันต่อมา หมอบอกว่าผมโชคดีที่ไม่ตาย ผมบอกเขาว่าผม *ตาย*
ไปแล้ว หมอมองผมแปลก ๆ และจัดตารางให้ผมรับการประเมินทางจิตเวช
ผมจึงเรียนรู้ที่จะไม่พูดเรื่องนี้อีกนับแต่นั้น”

ประสบการณ์ของบิลเป็นเพียงหนึ่งในหลายเหตุการณ์ที่ทำหายความเข้าใจ
โลกของผม ความทรงจำส่วนตัวเหล่านี้ เมื่อพิจารณาแยกเป็นกรณี ๆ ไป
ผมพบว่ามันยากที่จะศึกษาในทางวิทยาศาสตร์ เมื่อผู้คนเริ่มรับรู้มากขึ้นว่า
ผมสนใจศึกษา NDE ทั้งจากการอ่านบทความและการบอกกันปากต่อปาก
ผมก็ได้รับเรื่องราวมาสะสมในคลังข้อมูลเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ผมเริ่มศึกษาหา

คุณลักษณะเฉพาะตัวของ NDE จากบรรดาเรื่องราวที่ผมได้รับฟัง เพื่อค้นหารูปแบบที่อาจเผยให้เห็นธรรมชาติและต้นกำเนิดที่แท้จริงของมัน

หนึ่งในคุณลักษณะของ NDE ที่ผมมองว่าน่าพิศวงที่สุดคือความกระฉ่างชัดและความเร็วอย่างยิ่งยวดของความคิด นี่ไม่ใช่ประสบการณ์ที่พบได้ทั่วไปในคนที่สมองขาดออกซิเจน ผมขឹងใจมากเมื่อผู้ประสบ NDE เหล่านี้บอกว่าพวกเขาสามารถคิดได้ชัดเจนแจ่มแจ้งและรวดเร็วมากทั้งที่สมองขาดออกซิเจน ผมจึงไปตรวจสอบข้อมูลเรื่องกระบวนการคิด ตามที่ผู้มีประสบการณ์ในอดีตเล่าให้ฟัง ผมพบว่าหลายคนรายงานไว้จริงๆว่า ความคิดของพวกเขาเร็วขึ้น ชัดขึ้น และยังเป็นเหตุเป็นผลกว่าที่เคย

กลายเป็นว่าปรากฏการณ์นี้ไม่ใหม่เลย ในปี 1892 ศาสตราจารย์ อัลเบิร์ต ฟอน แซงต์ กัลเลน ไฮม์ นักธรณีวิทยาชาวสวิสตีพิมพ์บันทึกรวบรวมประสบการณ์เฉียดตายที่เขาสะสมไว้เป็นจำนวนมากในหนังสือ *ประจำปีของสมาคมสวิสอัลไพน์* ไฮม์เองเคยประสบ NDE ในวัย 22 ปี ขณะกำลังปีนเทือกเขาแอลป์ ในจังหวะที่เขาร่วงจากภูผาที่ความสูงหกสิบหก ฟุต ร่างของเขากระแทกหินซ้ำหลายครั้ง เขานึกไว้ว่าก่อนหน้านั้นเขาเคยเห็นคนร่วงหล่นมาแล้ว และมันก็ดูเป็นประสบการณ์ที่น่ากลัวยิ่ง แต่เมื่อเขาเป็นคนตกเสียเอง เขากลับประหลาดใจที่พบว่ามันเป็นประสบการณ์อันงดงาม เขานึกไว้ว่ามันช่างเหลือเชื่อที่เขาไม่รู้สึกลับปวดเลยแม้แต่น้อย ประสบการณ์นั้นประทับใจไฮม์มากจนเขาเริ่มพูดคุยกับนักปีนเขาคนอื่น ๆ ที่เคยรอดตายจากอุบัติเหตุร้ายแรงเช่นกัน และเขาก็พบอีกสามสิบคนที่เคยผ่านประสบการณ์คล้ายเขา ไฮม์อธิบายอัตราความเร็วของความคิดที่เพิ่มขึ้นขณะเขากำลังร่วงหล่น:

“สิ่งที่ผมรู้สึกในห้าหรือสิบวินาทีนั้น ไม่สามารถอธิบายออกมาได้ แม้จะใช้เวลามากกว่านั้นอีกสิบเท่า ความคิดอ่านทั้งหมดของผมเรียงร้อย สอดคล้อง และแจ่มชัดอย่างยิ่ง ไม่มีทางเลยที่มันจะเลือนหายง่ายดายเช่น ความฝัน ความคิดแรกคือผมยอมรับความเป็นไปได้ของชะตากรรมตัวเอง แล้วบอกตัวเองว่า ‘จุดแหลมตรงนั้นที่ผมกำลังจะร่วงลงไปต้องเป็นหน้าผา

สูงชันแน่ๆ เพราะผมยังมองไม่เห็นพื้นเบื้องล่างเลย สำคัญว่ามีทิมะปกคลุมอยู่เบื้องล่างของกำแพงภูผานี้หรือไม่ ถ้ามี ทิมะก็น่าจะละลายจากผาแล้วรวมตัวเป็นกลุ่มบนพื้นข้างล่าง ถ้าผมร่วงลงบนกองทิมะ ผมอาจมีชีวิตรอด แต่ถ้าไม่มีทิมะหลงเหลือแล้ว แน่หนอนว่าผมจะหล่นลงไปกระแทกหิน และด้วยอัตราเร็วนี้ ผมคงไม่อาจหลีกเลี่ยงความตายได้ หากผมร่วงลงไปแล้วยังไม่ตายหรือไม่หมดสติเสียก่อน ผมจะรีบควานหาขวดแอลกอฮอล์น้ำส้มสายชูจากกระเป๋า เทยาะใส่ปากสักสองสามหยด และผมยังไม่อยากทิ้งไม้เดินเขาไป บางทีมันอาจจะยังเป็นประโยชน์ ผมเลยยังกำมันแน่นในมือ ผมคิดว่าควรถอดแว่นโยนทิ้งไป เศษแก้วจะได้ไม่กระเด็นเข้าตาตอนกระแทกพื้น แต่ผมกำลังร่วงหล่นและหมุนคว้างรุนแรงจนไม่อาจรวบรวมเรี่ยวแรงขยับแขนทำอย่างที่ได้คิดไว้ แล้วความคิดถึงคนที่อยู่ข้างหลังก็เริ่มตามมา ผมบอกตัวเองว่า ทันทีที่ตกถึงพื้น ไม่ว่าจะเจ็บหนักหรือไม่ก็ตาม ผมจะรีบโทรบอกเพื่อนร่วมทางว่า ‘ผมไม่เป็นไรแล้ว!’ พี่ๆ และเพื่อนๆ จะได้หายตกใจที่รู้ว่าผมรอดจากอุบัติเหตุตลิ่งชันนี้ ความคิดต่อไปคือผมคงไม่สามารถไปสอนที่มหาวิทยาลัยตามกำหนดการอีกห้าวันหลังจากนี้ได้ ผมเริ่มคิดถึงผู้คนที่ผมรักเมื่อรู้ข่าวการตายของผม และผมก็ปลอบใจพวกเขาอยู่ในห้วงความคิด การสังเกตสิ่งต่างๆ ของผม ความคิดของผม และความรู้สึกส่วนตัวของผม ทั้งหมดเกิดขึ้นพร้อมกันในคราเดียว จากนั้นผมก็ได้ยินเสียงกระแทกหนักๆ แล้วการร่วงหล่นของผมก็สิ้นสุด”

ผมสนใจที่ไฮม์ต้องใช้เวลาลึกพักที่เดียวในการถ่ายทอดชว่นความคิดอันยืดยาวต่อเนื่อง ทว่ามันกลับเกิดขึ้นจริงภายในเวลาเพียงไม่กี่วินาทีที่เขาตกเขา ผู้เคยผ่านประสบการณ์คนอื่นก็รายงานถึงกระแสความคิดที่ลื่นไหลรวดเร็วอย่างนี้เช่นกัน จอห์น วิทเอเคอร์ เคยประสบ NDE เมื่อเขาอายุ 47 ปี ขณะกำลังรักษาตัวจากการผ่าตัดมะเร็งตับ เขาเล่าถึงกระบวนการความคิดระหว่าง NDE ว่า:

“ตอนนั้นผมรู้สึกว่ามีร่างนะครับ คล้ายกับร่างทางกายภาพที่กำลัง

นอนไม่รู้สึกรู้ตัวอยู่ ผมตระหนักถึงจิตสำนึกตัวเองที่ตื่นตัวต่อกรับรู้มากเป็นพิเศษ ใจผมเปิดกว้างพร้อมรับรู้ทุกอย่างที่ได้สัมผัส ในสภาวะนี้ ผมสามารถสังเกตเห็นทุกสิ่งทุกอย่าง ความคิดของผมไหลลื่นเร็วกว่าปกติสักสองเท่า กระนั้นมันก็แจ่มชัดและเป็นธรรมชาติมาก”

ในบรรดาผู้มีประสบการณ์ที่ผมเคยพูดคุยด้วย ครั้งหนึ่งอธิบายความคิดของพวกเขาขณะเผชิญกับ NDE ว่ามันชัดเจนนกว่าปกติ และจำนวนเกือบเท่ากันอธิบายว่ามันเร็วกว่าปกติ เกร็ก โนม ประสบอุบัติเหตุตุ้มน้ำตอนอายุ 24 ปี เมื่อห้วงยางของเขาพลิกคว่ำหลังพลัดร่วงจากหน้าตก เขาอธิบายถึงช่วงเวลาที่ใบหน้าจมน้ำอยู่ในทรายกันแม่น้ำ:

“ความคิดของผมรวดเร็วมากเลยตอนนั้น หลายนอย่างดูจะเกิดขึ้นพร้อมกันและทับซ้อนกัน ทันใดนั้นภาพต่างๆ ก็แล่นผ่านความคิดผมด้วยความเร็วเหลือเชื่อ และผมก็ประหลาดใจที่รู้ว่าจิตผมสามารถเข้าใจมันได้ในความเร็วสูงระดับเดียวกัน แล้วผมก็อึ้งจรรยาใจขึ้นอีกที่ผมยังสามารถคิดถึงเรื่องอื่นพร้อมกับเข้าใจภาพพวกนั้นได้ด้วย จู่ๆ ทุกอย่างก็ดูเข้าที่เข้าทาง ผมคิดว่า ‘อ่า นี่ไงละ ทุกอย่างช่างชัดเจนและเรียบง่าย สมบูรณ์แบบเหลือเกิน ผมก็แค่ไม่เคยคิดถึงมันในมุมนั้นมาก่อน”

คุณลักษณะหนึ่งซึ่งเกี่ยวพันกับความคิดที่ลื่นไหลรวดเร็ว คือความรู้สึกว่าเวลาเดินช้าลง ร็อบเคยประสบ NDE ตอนอายุ 44 ปี เขาสิ้นจากบันไดยาวแล้วหงายหลังตกลงไป เขาเล่าให้ฟังว่าเวลาเดินช้าลงอย่างไรในขณะที่ความถี่เร่งความเร็วขึ้น:

“จังหวะที่ตกจริงๆ ทุกอย่างมันช้ามากเลยครับ แทบจะเหมือนกล้องที่บันทึกภาพหนึ่งไว้หลายๆ ภาพ คล้ายมีเสียง ‘คลิก’ ‘คลิก’ ของการถ่ายภาพแบบต่อเนื่องยังงี้ยังงั้น และพอทุกอย่างช้าลง ผมก็มีเวลาในการคิดนานขึ้น ทำให้ผมสามารถรับมือกับมันได้โดยไม่ว่างลงบนพื้นกระเบื้องชั้นสองตอนกำลังตกไม่ใช่แค่เวลาช้าลงอย่างเดียวนะครับ ความคิดของผมก็ชัดเจน

ขึ้นมาก ผมจำได้ว่าอยากจะพุ่งลงตรงพุ่มไม้ มันอาจจะบาดเจ็บ แต่ก็จะช่วยชะลอความรุนแรงได้ และเหตุการณ์ก็เกิดตามนั้นเป๊ะเลย ผมห่อตัวป้องกันไม่ให้หัวกระแตก เวลาที่เดินข้างลงทำให้ผมคิดอย่างทะลุปรุโปร่งได้ในเสี้ยววินาที เป็นปรากฏการณ์ปาฏิหาริย์ชัดๆ เลยครับ”

คำอธิบายเวลาที่เดินข้างลงของรีอบทำให้ผมนึกถึงบันทึกความทรงจำของอัลเบิร์ต ไชม์ ที่ตกจากเขา มีความเป็นไปได้ด้วยว่าประสบการณ์เฉียดตายของไชม์อาจนำไปสู่การต่อยอดครั้งสำคัญทางวิทยาศาสตร์ นักจิตวิทยา โจ กรีน เคยตั้งคำถามชวนคิดว่า บันทึกของไชม์ส่งผลต่อทฤษฎีสัมพัทธภาพของไอน์สไตน์หรือไม่ ในปี 1992 ไชม์บันทึกว่า ขณะที่เขากำลังร่วงหล่น “เวลาได้แผ่ขยายออกอย่างไพศาล” พูดอีกอย่างก็คือ ดูเหมือนเวลาจะเดินข้างลงเพื่อเขา ทำให้เขาสามารถคิดถึงแง่มุมต่างๆ ในสถานการณ์ได้อย่างแจ่มชัด ไชม์มักเล่าเหตุการณ์ NDE ของเขาให้นักเรียนฟังอยู่บ่อยๆ ที่สถาบันโพลีเทคนิคซูริกซึ่งเขาสอนวิชาธรณีวิทยา หนึ่งในนักเรียนของเขาคืออัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ในวัยหนุ่ม ไอน์สไตน์ลงเรียนกับไชม์สองวิชา ภายหลังเขาเขียนจดหมายเล่าให้ลูกชายของไชม์ฟังว่ามัน “ช่างน่าหลงใหล” สิบปีต่อมา ไอน์สไตน์ตีพิมพ์ผลงานสะท้อนโลกว่าด้วยทฤษฎีสัมพัทธภาพที่เสนอแนวคิดที่ *เวลาเคลื่อนที่ช้าลงเมื่อเราเคลื่อนที่เร็วขึ้น* ไม่มีใครรู้แน่ชัดว่ามันเป็นเพียงความบังเอิญหรือไม่ แต่ผมก็นึกสงสัยอยู่ว่า บันทึกของไชม์เกี่ยวกับเวลาเดินข้างลงอาจติดค้างอยู่ลึกๆ ในใจของไอน์สไตน์ จนในที่สุดก็ส่งผลต่อทฤษฎีเปลี่ยนโลกของเขา ซึ่งบอกว่าเวลาหาใช้สิ่งคงที่แน่นอน หากแปรเปลี่ยนไปตามความเร็วในการเคลื่อนที่ของผู้สังเกต

อีกแนวคิดสุดโต่งเรื่องเวลาคือประสบการณ์ *ไร้กาลเวลาโดยสมบูรณ์* ซึ่งเป็นคุณลักษณะร่วมที่อยู่ในบันทึก NDE หลายเหตุการณ์ โจ เจอราซี ตำรวจวัย 36 ปี ที่เสียชีวิตจนเกือบเสียชีวิตหลังการผ่าตัด อธิบายความรู้สึกนี้ในประสบการณ์เฉียดตายของเขา:

“ผมรู้ครับว่าชั่วโมงวันจันทร์เป็นยังไง แต่ภาวะไร้กาลเวลาเป็นเรื่องยากที่สุดที่จะอธิบายให้ใครเข้าใจ คุณจะอธิบายยังไงดีว่าไม่มีอะไรเริ่มต้นและดำเนินจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ทุกอย่าง *ล้วนอยู่ตรงนั้น* และคุณก็เป็นส่วนหนึ่งของมันอย่างสมบูรณ์ มันไม่สำคัญเลยว่าผมจะหมดสติสามนาทีก่อนหรือห้านาทีก่อน มันใช้ได้แค่ว่า *ที่นี่*”

สำหรับโจแล้ว เวลาไม่ได้เดินช้าลง แต่มันหายไปเลย หลายคนที่เคยผ่าน NDE เล่าถึงสภาวะไร้กาลเวลาเช่นนี้ หลายคนบอกว่าเวลายังคงมีอยู่ แต่ NDE ดูเหมือนจะอยู่ *นอกกระแสของเวลา* ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่าง NDE ดูเหมือนเกิดขึ้นพร้อมกันในคราเดียว พวกเขาเดินหน้าและถอยหลังได้พร้อมกัน บางคนบอกว่าพวกเขาตระหนักได้จาก NDE นี้เองว่า *เวลาไม่มีอยู่อีกต่อไป* และแนวคิดเรื่องเวลาก็ช่างไร้สาระ

สามในสี่จากผู้คนที่หมดสติที่เล่าประสบการณ์เฉียดตายให้ผมฟัง กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้กาลเวลา ครั้งหนึ่งบอกว่าพวกเขารู้สึกถึงสภาวะไร้เวลาระหว่าง NDE ผมสังเกตว่าประสบการณ์ที่เวลาเคลื่อนช้าลงหรือหยุดนิ่งพร้อมกับกระแสความคิดที่เร็วขึ้น เป็นคุณลักษณะร่วมของ NDE ที่มีกพบในผู้ที่ไม่คาดคิดมาก่อนว่าจะตาย เช่น ผู้ประสบอุบัติเหตุกะทันหัน หรือคนสุขภาพแข็งแรงที่อยู่ๆ ก็หัวใจวาย แต่มักไม่ค่อยปรากฏในเหตุการณ์ NDE ของผู้ที่คาดคิดถึงความตายไว้ก่อนแล้ว เช่น ผู้ป่วยอาการหนักที่รู้ตัวอยู่แล้วว่าเป็นโรคร้ายถึงชีวิต หรือคนที่พยายามฆ่าตัวตาย

การเปลี่ยนแปลงในการรับรู้เวลาและกระแสความคิดที่รวดเร็วขึ้นนี้ มักปรากฏในช่วงเริ่มต้นของ NDE และดูเหมือนว่าสิ่งที่หล่อเลี้ยงให้มันดำเนินต่อไปคือการที่ผู้ประสบเหตุตระหนักว่าตนกำลังเข้าใกล้ความตายจริงๆ ผมเพิ่งมาค้นพบความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างเวลาที่เดินช้าลงกับความรู้สึกเฉียดใกล้ความตายอย่างฉับพลัน หลังจากได้วิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้เป็นจำนวนมาก

จะว่าไป ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าใกล้ความตายอย่างกะทันหัน กับความคิดที่ชัดขึ้นและเร็วขึ้น ฟังดูเป็นเรื่องสมเหตุสมผลนะครับ ลอง

คิดว่าถ้าเราจะพยายามรักษาชีวิตตัวเองในเหตุฉุกเฉิน มันย่อมจำเป็นที่เราจะต้องชะลอการรับรู้เวลาให้ช้าลงและทำให้ความคิดแล่นเร็วขึ้น แจ่มชัดขึ้น เพื่อรักษาชีวิตตนเอง เช่นที่อัลเบิร์ต ไสม์ และริอบทำตอนที่พวกเขากำลังร่วงหล่น ทว่าในกรณีคนที่รู้ตัวอยู่แล้วว่าจะตาย พวกเขา มักย้อนทบทวนชีวิตตัวเองบ่อยครั้งอยู่แล้ว ด้วยรู้ว่าจุดจบกำลังใกล้เข้ามา พวกเขาจึงอาจไม่จำเป็นต้องทบทวนอีกเมื่อความตายมาถึงจริง ๆ ในทางกลับกันมันจึงสมเหตุสมผลที่ผู้ประสบเหตุเฉียดตายอย่างไม่คาดคิดจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในกระแสความคิดอย่างฉับพลัน แต่แม้ผมจะเข้าใจได้ว่าการคิดเร็วขึ้นและเวลาช้าลงเป็นประโยชน์อย่างไรขณะเผชิญอันตรายถึงชีวิต แต่ผมก็ยังไม่รู้ยู่ดีว่าพวกเขา *สามารถทำเช่นนั้น* ได้อย่างไร ในเวลาที่พวกเขาน่าจะต้องกลัวสุดขีดหรือคลุ้มคลั่งไปเลย

พูดอีกอย่างคือ ผมเข้าใจได้ว่า *ทำไม* เวลาถึงอาจเปลี่ยนไปใน NDE แต่ผมไม่รู้ว่ามันเกิดขึ้นได้ *อย่างไร*

นอกจาก *ความคิด* จะเร็วขึ้นและชัดขึ้นแล้ว พวกเขาหลายคนยังบอกว่า *ประสาทสัมผัส* การมองเห็นและการได้ยินก็แจ่มชัดกว่าปกติด้วย เจน สมิท เคยประสบ NDE ตอนอายุ 23 ปี ซึ่งเป็นผลข้างเคียงรุนแรงจากยาระับความรู้สึกที่เธอได้รับระหว่างคลอดบุตร เธอบรรยายประสาทสัมผัสของเธอในตอนนั้น:

“ฉันอยู่ในทุ่งโล่ง ๆ ค่ะ ใจฉันก็โปร่งโล่ง รู้สึกตัวทั่วพร้อม ฉันกลับมา รู้สึกถึงร่างกายตัวเองอีกครั้ง ฉันอยู่ในทุ่งหญ้าสีเขียว เต็มไปด้วยดอกไม้สีส้มสดสวย เหมือนกับมันถูกจุดให้สว่างขึ้นด้วยแสงเรืองรองที่งดงามอย่างที่ฉันไม่เคยเห็นมาก่อน แล้วก็มีเมฆ มีทุ่งหญ้า มีสีส้มที่ฉันไม่เคยเห็นที่ไหนเลย ฉันจำได้ชัดมากกว่าฉันมองไปรอบตัวแล้วคิดว่า ‘ไม่เคยเห็นสีอะไรแบบนี้มาก่อนเลย!’ และขณะที่กำลังรู้สึกมหัศจรรย์ไปกับความมหัศจรรย์เหล่านี้ ฉันก็ได้เข้าใจค่ะ ฉันกำลังเห็นสีส้มภายในของทุกสิ่งที่กำลังเติบโต มันคือความรุ่งโรจน์สุกสว่างของสีส้ม ไม่ใช่แสงสะท้อนนะคะ แต่เป็นความเรืองรอง

อย่างอ่อนโยนจากภายใน ฉายส่องออกมาจากต้นไม้ใบหญ้าทุกต้น เหนือขึ้นไปข้างบน ท้องฟ้าแจ่มใสเป็นสีฟ้า แสงสว่างนั้นสวยงามอย่างไรขอบเขตสวยงามกว่าแสงใดๆ ที่เรารู้จัก”

ประสาทสัมผัสพิเศษของเจนปรากฏเป็นภาพ แต่บางครั้งประสาทสัมผัสอื่นก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน เกร็ก โนม จมน้ำหลังจากห้วงยางพลิกคว่ำและพาเขาร่วงลงไปใต้น้ำตึก เขาอธิบายถึงการรับรู้ทางประสาทสัมผัสที่สูงขึ้นอย่างเหลือเชื่อ:

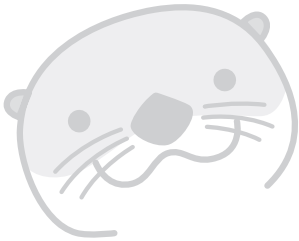
“จู่ๆ ผมก็ได้ยินเสียงและได้มองเห็นอย่างที่ไม่เคยทำได้มาก่อน เสียงของน้ำตักมันคมชัด อย่างที่ผมอธิบายไม่ได้เลยครับ สองปีก่อนผมประสบอุบัติเหตุบาดเจ็บที่หูข้างขวา มีคนเขวี้ยงประทัดเข้ามาในบาร์ที่ผมกำลังนั่งฟังเพลงอยู่ แล้วมันก็ระเบิดข้างหูผมเลย แต่ตอนนี้ขณะที่ผมกำลังเผชิญกับความตาย ผมกลับได้ยินชัดแจ๋วอีกครั้ง ภาพที่ผมมองเห็นก็สวยงามกว่าที่เคยเห็น ผมรู้สึกเหมือนหลายปีที่ผ่านมา การรับรู้ของผมถูกจำกัดอยู่กับประสาทสัมผัสทางกายมานาน ตอนนี้ภาพที่เห็นไกลๆ ก็ชัดไม่ต่างจากภาพใกล้ๆ และทั้งสองอย่างก็เกิดขึ้นพร้อมกันด้วย สายตาของผมไม่เหลือความพร่ามัวเลยสักนิด”

เกร็กไม่เพียงแต่พบว่าสายตาของเขาแจ่มชัดกว่าปกติ แต่หูที่เคยประสบอุบัติเหตุก็กลับมาได้ยินเสียง และประสาทสัมผัสทางกายทั้งหมดของเขาตื่นตัวเต็มที่ สองในสามของผู้มีประสบการณ์รายงานถึงประสาทสัมผัสที่ชัดเจนเป็นพิเศษในระหว่าง NDE ส่วนมากเป็นการมองเห็นที่กระจ่างอย่างยิ่ง สามารถเห็นสีสดใสใสมากกว่าที่เคย หรือได้ยินเสียงอันคมชัด นานๆ ครั้งยังมีบางคนเล่าประสบการณ์การได้กลิ่นหรือรับรสสัมผัสที่ชัดเจนขึ้นเช่นกัน

ผมไม่แน่ใจว่าจะทำความเข้าใจประสบการณ์เหล่านี้อย่างไรดี กระบวนการคิดและความสามารถในการรับรู้ที่ขยอเยียมอย่างผิดวิสัยเกิดขึ้นในช่วงขณะของ NDE ซึ่งเป็นเวลาที่สมองพวกเขาได้รับความเสียหาย นี่เป็น

เรื่องยากจะอธิบายเมื่อพิจารณาตามความรู้ด้านสมองที่เรามี แต่ผมสนใจความย้อนแย้งในธรรมชาติของมัน และผมอยากลองทำความเข้าใจ

ความหวังของผมคือ เมื่อพิจารณามันในบริบทที่กว้างขึ้น อาจช่วยให้เราเข้าใจความหมายของมันได้ดีขึ้น และในบริบทที่กว้างขึ้นนี้ก็รวมถึงลักษณะแวมูม่อื่นของ NDE ที่ฟังแล้วทำหายจิตใจไม่น้อยไปกว่ากัน

กดลองอ่าน